

EU-MINISTEREN:

Er Vidar Helgesen vår mann i EU?

Side 12-13

HANS OLAV LAHLUM:

Kringgåte med bakgrunn i EEC-striden

Side 18

NY ÅRBOK FRA NEI TIL EU:

Får vi Euroens forente stater eller nasjonenes Europa?

Side 8

JUBILEUM FOR 1814 OG 1994:

- Vi feirar folkestyret!

Det nye arbeidsutvalet i Nei til EU. Frå venstre: Generalsekretær Vigdis Hobøl, nytt AU-medlem Lars Erik Hyllvang, ny nestleiar Benedikte Pryneid Hansen, attvald leiar Heming Olausen og attvald nestleiar Eli Blakstad.

FOTO: EIVIND FORMOE

– Vi skal feira folkestyret i 2014. Det er eit dobbeltjubileum vi no går inn i, med Grunnlovsfeiring og markering av at det er 20 år sidan vi sa til nei til EU. Vi gler oss til jubileumsåret og spesielt til festen 28. november 2014!

Eli Blakstad, nestleiar og leiar for Nei til EUs jubileumskomite.

Side 2, 4-5 og 11

Bli medlem i Nei til EU!

Send følgende SMS-melding
NEITILEU <DITT NAVN
OG POSTADRESSE> til
2090 (150,-)

Av Heming Olaussen, leder i Nei til EU
Tegning Pål Hansen, alias UKRUT.no

» Dersom eg ikkje hadde blitt sjuk, ville EU aldri fått Nobels fredpris

Ågot Valle, sjukemeldt medlem av Nobelkomiteen, til Bergens Tidende 7. desember 2013. Sjå òg notis side 5.

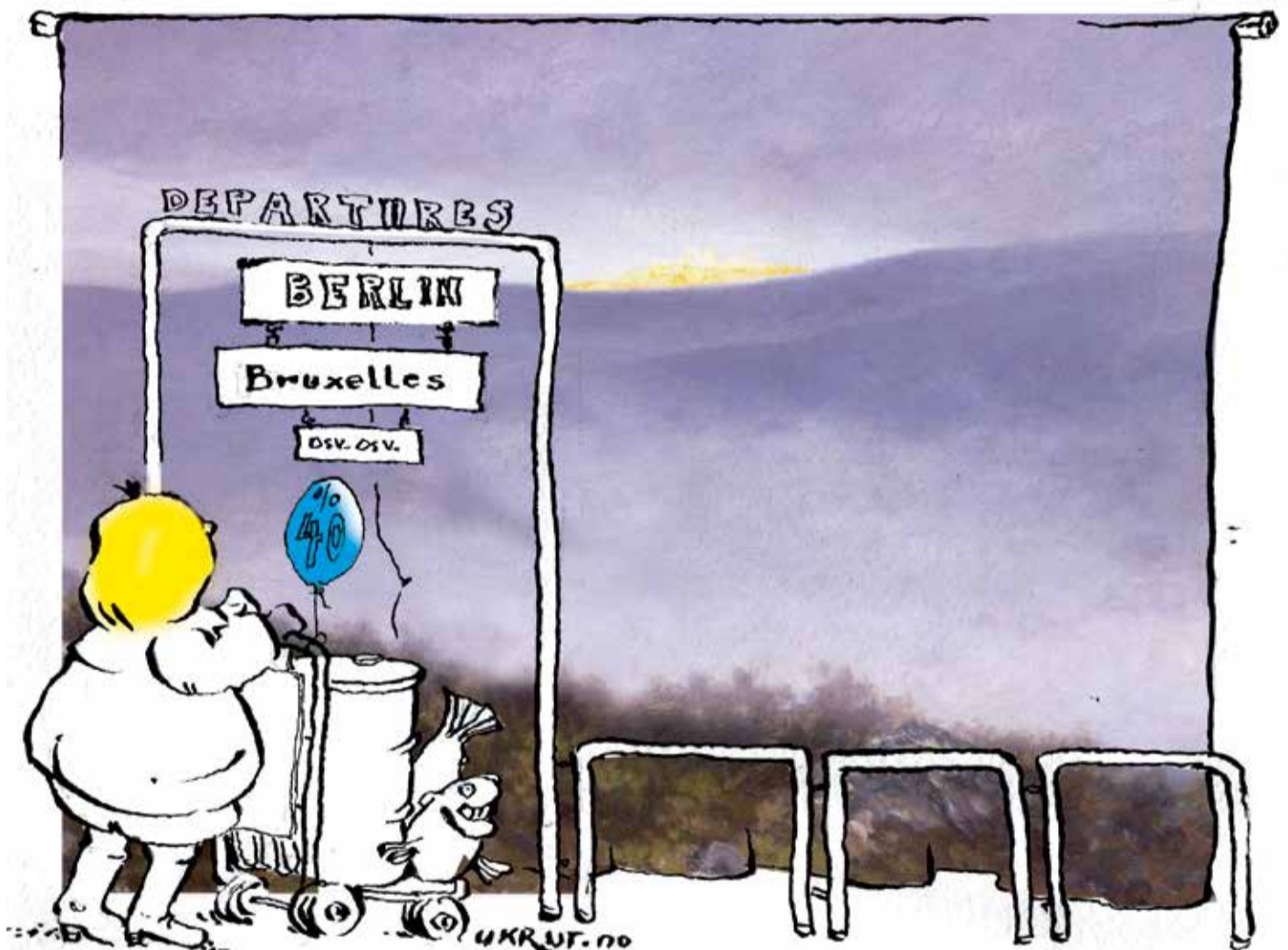
Erna på tur

Erna Solberg la sin første utenlandsreise som statsminister til Angela Merkel i Berlin – akkurat som vi spådde her i bladet rett etter valget. Den nye EU-statsråden («Europaminister» i følge ja-media) Vidar Helgesen har vært i Brussel, og gjort furore. Her hjemme har han vakt oppsikt med sin overivrige tilpasning til EUs vilje. Når dette leses har en rekke statsråder vært på julehandel i Brussel.

Regjeringas angivelige motivasjon for all denne reisinga er å komme tidlig inn i EUs beslutningsprosesser. «Vi skal vise at vi tar EU på alvor – da vil de ta oss på alvor» sier statsministeren i fullt alvor. Det er ikke lenger nok å sende statssekretærer, nå er det norske statsråder som skal gå på jakt i Brussel etter noen høyt på strå som vil snakke med dem. Det blir nok helst rådgivere de får møte. Norge er jo ikke med i EU, må vite. Det vil vi få dokumentert til fulle i tida framover. Her blir det hilser hjem med bildet i bla', av norske statsråder som må stå utenfor døra når de andre går inn for å beslutte saker og ting. «Norges stol står tom».

La meg si det sånn: Jeg vil IKKE bli overraska om regjeringa engasjerer First House eller lignende demokratinedbyggere til å lage en kampanje. Vi kan kalle den «Propaganda A/S». Oppdrag: Få det norske folk til å innse det håpløse i å stå utafør EU. Alle andre er med, dette er snakk om å være i eller utenfor Europa, utenfor har vi ingen innflytelse, innenfor vil de høre på oss. Svar ja neste gang et meningsmålingsinstitutt ringer og spør om ditt syn på norsk EU-medlemskap.

Seriøst: Det løpet regjeringa med Høyre i spissen har lagt opp til, handler om å minske avstanden mellom det å stå utenfor EU, og det å gå inn. Strategien er tosidig. Den går både på å tilpasse Norge maksimalt til EU via EØS og andre avtaler, som på det utenriks- og forsvarspolitiske. Og den går ut på å prøve å få folket til å akseptere dogmet om at vi «er utenfor uten innflytelse». Regjeringas sjøloppnevnte ridder, Fredrik Sejersted, sier det sånn: «Vi er innenfor, men skjønner det ikke selv».

Det er mange skjær i sjøen for denne strategien, så det er ingen grunn til å fortvile. Høyres troverdighet når det gjelder «inn for å påvirke» er syltynn – partiet er enig i alt EU foretar seg. Så hva skal de inn og påvirke egentlig? Enda mer markedliberalisme? Konkurranseløst? Frihandel? Så langt har Helgesen & co bare demonstrert hvor flinke de er til å bukke og si ja. Dessuten sprer EU-skepsisen seg i Europa, ikke minst på høyresiden – også i Solbergs egne søsterpartier. FrP vil vel også bremse litt, av og til.

Konfliktsakene med EU står i kø, og representerer utfordringer for mange samfunnsområder og arbeidsfolk her i landet, enten de er postansatte, bønder, ansatt i jernbanen, bor i distriktene, er

opptatt av personvern og overvåking, likestilling eller solidaritet, kjemper mot sosial dumping eller er prinsipielt opptatt av å forsvare Grunnloven. Erna har ingen planer om å bruke den legitime vetoretten i EØS. Mest utfordra vil fagbevegelsen og landbruket bli – av kombinasjonen EU og ei regjering som er enig med EU i nesten ett og alt. Nettopp derfor må mange ruste seg til kamp. Det blir harde tak framover. Våre våpen er kunnskap, alliansearbeid og folkelig mobilisering.

Inn i det spesielle året 2014 vil vi dessuten bruke muligheten til å påpeke sammenhengen mellom Grunnloven og kampen mot EU. Begge deler handler om folkestyre og nasjonal suverenitet.

Derfor bruker vi begrepet «dobbeltjubileet»: 1814 – 200 år siden Grunnloven ble til, 1994 – 20 år siden det norske folk sa nei til EU. Begge deler er viktige å feire – og forsvare. I sammenheng. Begge deler utsettes for angrep fra krefter som prøver å definere «nasjonalt» som «nasjonalistisk» og som gjør sitt beste for å svekke demokratiet ved å overføre stadig mer makt til Brussel.

Vi skal stå opp for folkestyret. Det er de viktigste verdiene det er verdt å kjempe for. Det er de verdiene som er grunnlaget for alt det andre som er flott ved landet vårt, men som ikke verdsettes av de som i dag sitter i de viktigste maktposisjonene.

Standpunkt

TIPS OSS! Standpunkt-redaksjonen blir alltid glad for tips fra leserne. E-post: standpunkt@neitil.eu.no | SMS: Send NTEU tips [ditt tips] til 2030

Ansvarlig redaktør: Heming Olaussen
Redaktør: Sindre Humberset
Layout: Eivind Formoe
Redaksjon: Hildegunn Gjengedal, Marianne Granheim Trøyflat og Dag Seierstad.
Korrektur: Eva Marie Mathisen.

Opplag: 32 000
Post- og besøksadresse: Storgata 32, 0184 Oslo
Kontakt oss: standpunkt@neitil.eu.no
Telefon: 22 17 90 20
Redaksjonen avsluttet: 10.12.2013.

Medlemskap i Nei til EU
koster 350,- kroner pr. år, og kan betales inn til kontonummer 7874 05 01517.
Trykkansvarlig: Datatrykk

Annonser og istikk: Ta kontakt for pris og informasjon. Budskapet i annonser og istikk står for annonsørens regning og trenger ikke være sammenfallende med Nei til EUs syn.

Nei til konserndrevet avtale. Nettverket Transatlantic Consumer Dialogue (TACD) demonstrerte da TTIP-forhandlingene startet i juli 2013.

FOTO: CORPORATE EUROPE OBSERVATORY

Når framtidig profitt tar makta fra alt annet

På tvers av Atlanterhavet og Stillehavet forhandles det nå om to nokså like-lydende avtaler som vil avskaffe det politiske demokratiet på viktige samfunnsområder og overføre makt til internasjonale konsern.

Mellom EU og USA forhandles det om TTIP (Trans-Atlantic Trade and Investment Partnership) og mellom USA og ti andre Stillehavsland forhandles det om TPPA (Trans-Pacific Partnership Agreement).

Det er investeringsdelen av avtalene som griper inn mot maktforholda både i verdensøkonomien og i de enkelte samfunn. Forhandlingene foregår derfor bak lukkede dører. Det som kommer av lekkasjer, benektes umiddelbart. I tillegg settes det inn stor innsats for å «selge» avtalene som noe alle er tjent med.

På EU-kommisjonens hjemmeside kan en lese at EUs eksport til USA vil vokse med 28 prosent og at en gjennomsnittsfamilie på fire kan bli 545 euro rikere «hvert år» (!). Og sjølsagt vil det bli skapt «millioner av nye jobber» i EU. Det trengs.

Smuler faller det overalt. Under overskriften «Eksportgullet venter i USA» forteller næringsorganisasjonen Dansk Industri at avtalen vil skape 15.000 nye jobber i Danmark og at en iPad vil gå 126,90 kroner ned i pris. Betydningen kan nesten ikke overvurderes, har handelsministeren sagt.

Såpass må en ta i for å få oppmerksomheten vekk fra det plagsomme ved TTIP: At avtalen vil gi konsern makt som de aldri har hatt i eget land – hvis de kan investere på tvers av grenser.

Et sentralt trekk ved de hundrevis av tosidige investeringsavtaler som har vært inngått det siste tiåret, er de såkalte investor-stat-reglene. De gir investorer rett til å kreve erstatning hvis «framtidig fortjeneste» rammes av nye lover eller andre offentlige vedtak.

Slike erstatningskrav behandles av internasjonale tvisteløsningsorgan som bare forholder seg til regelverket i investeringsavtalen og ikke til lovgivningen i det landet erstatningskravet rettes mot. Avgjørelsen tas av tre forretningsadvokater som har spesialisert seg på regelverket i investeringsavtalene, og som er tilsvarende godt betalt.

Disse tre opptrer som en utenomrettslig domstol som dømmer skattebetalerne i et land til å betale erstatning til selskap som undergraver vern om viktige livsvilkår som det har tatt tiår med sosial og politisk kamp å nå fram til. Hvert år er det mange eksempler på at demokratisk vedtatt vern om folkehelse, miljø og sosiale rettigheter må vike for hensynet til selskapers «framtidige fortjeneste».

Her er noen eksempler:

■ Oljeselskapet Chevron vant fram med at det ikke trengte å fjerne oljesølet

etter en oljekatastrofe i Ecuador.

■ EDF, verdens største kraftselskap, fikk en erstatning på 166 millioner dollar pluss renter fordi regjeringen i Argentina ikke lot strømprisene stige for å komme ut av den dramatiske krisa i 2001-2002.

■ I Canada har Lone Pine Resources krevd 250 millioner dollar for den «tilfeldige, lunefulle og ulovlige tilbakekallelsen av selskapets rett til å utvinne olje og gass under Saint Lawrence-elva.»

Nasjonal lovgivning gir normalt ikke erstatning for slikt. Men ved å etablere filialer i andre land kan et konsern utnytte investor-stat-reglene i investeringsavtaler til å kreve erstatning i hjemlandet som hjemlandets lover ikke gir adgang til.

3300 EU-selskap har mer enn 24.000 datterselskaper i USA, og 14.000 USA-selskap har nærmere 51.000 datterselskaper i EU. Via sine datterselskaper i USA vil selskap i EU gjennom TTIP få rettigheter som langt overstiger de rettighetene de har i henhold til EUs eget regelverk. Tilsvarende vil selskap i USA kunne påberope seg investorrettigheter i TTIP som går langt utover hva de har i amerikansk lovgivning hvis investeringene skjer fra en filial i EU.

Slik fungerer investor-stat-reglene som brekkjern mot nasjonal lovgivning, en lovgivning som ikke kan

utfordres like brutalt ved investeringer innen rammen av den enkelte stat.

Den politiske kampen om innholdet i slike investeringsavtaler er likevel ikke avgjort. Her er tre eksempler på motstand fra vidt forskjellig hold:

■ Det internasjonale forbrukernettverket TACD (Trans Atlantic Consumer Dialogue), der Forbrukerrådet er med fra Norge, advarer mot slike investor-stat-regler.

■ I USA har organisasjonen for de 50 delstatene (NCSL) gått sterkt imot investor-stat-regler som gir utenlandske selskap flere rettigheter enn innenlandske selskap har.

■ Sør-amerikanske land har vært særlig utsatt for investor-stat søksmål. Ni av dem har arbeider derfor for å organisere et alternativt tvisteløsningsregime for investeringsavtaler.

Dag Seierstad

Varamedlem til styret i Nei til EU

Leiar for jubileumsåret. Eli Blakstad er nestleiar i Nei til EU, og ho leier arbeidet med jubileumsåret i organisasjonen.

FOTO: EIVIND FORMOE

DOBBELTJUBILEET I 2014:

Ei feiring for folkestyret!

– Vi skal feira folkestyret i 2014. Det er eit dobbeltjubileum vi no går inn i, med Grunnlovsfeiring og markering av at det er 20 år sidan vi sa til nei til EU. Vi gler oss til jubileumsåret og spesielt til festen 28. november 2014!

Det fortel Eli Blakstad som er nestleiar i Nei til EU. Ho leier arbeidet med jubileumsåret.

– For Nei til EU er det naturleg å sjå desse jubilea i samheng og å feira begge. Ein fellesnemnar for begge jubilea er ideen om folkestyret. Vi vil sikra at det framleis skal vera det norske folket som bestemmer i Noreg. Vi vil bidra til at dobbeltjubileet pregast av dette. Det er berre Nei til EU som kjem til å ha dette fokuset i jubileumsåret, fortel Eli.

Sjølvstendig norsk rolle

– Eg vil understreka koblinga mellom grunnlovsjubileet og Nei til EU med å visa til samarbeid internasjonalt mellom sjølvstendige nasjonar. Dette er solidaritet. Noreg har hatt ei svært viktig rolle etter 1814 som

sjølvstendig nasjon der vi har hatt moglegheit for å påverka internasjonale prosessar, mellom anna i freds- og miljøarbeid. Det var desse verdiane som låg til grunn for grunnlovsarbeidet og for at nei-sida sigra i 1994, seier Eli.

– I dag ser vi at verdiane i Grunnlova også blir utfordra av EU gjennom EØS avtala.

– Nei til EU er ikkje åleine når vi hevdar at Grunnlova blir utfordra av EØS. Det er fleire juristar som hevdar at EØS er problematisk for Grunnlova, blant anna Eirik Holmøyvik i Bergen. Vi kjem til å bruka dette året til å debattera spørsmålet, knytta kontaktar og skulera oss.

– Vi planleggjer også eit temanummer av Vett med fordjuping i denne problematikken.

Mimrekveld med framtidsblikk

– Det skal sjølv sagt også vera tid for å tenkja tilbake på kva vi gjorde i 1994 og å vera stolte over eigen innsats. Gjerne i eit hyggeleg lag saman med andre ein dreiv lokallagsarbeid saman med. Mange fekk si politiske oppvakning under EU-kampen i 1994, stod på stand i godt og dårleg ver, delte ut lesebok og gjekk på husbesøk. Mange har gode historier å sjå tilbake til, seier Eli som sjølv var lokallagsleiar i Sør-Fron i 1994.

– Eg hugsar sjølv kor stygt veret var 28. november 1994 og vi skulle få folk på fjellet ned til bygda for å røysta...

Breie alliansar

Eli er oppteken av at sjølv om det skal vera rom for hyggjele

feiringar, skal vi også sjå framover.

– Nei til EU har ein unik posisjon i det politiske landskapet. Vi bygde vår organisasjon i 1994 på verdiane av frivillighet, tverrpolitisk samarbeid, kunnskapsbasert argumentasjon og grasrotmobilisering, seier Eli.

– Den breie alliansen kjenneteiknar også Nei til EU i dag – 20 år etter. I jubileumsåret 2014 vil vi rusta opp, styrka og fornya grasrota i organisasjonen vår. Eli fortel at for styret i Nei til EU er det viktig at alle i organisasjonen kjenner seg inkludert i feiringa.

– Vi har mange medlemmer, støttespelarar og tillitsvalde som er tilhengjarar av EØS-avtalen. Innsatsen og bidraget deira er viktig for å sikra den breie nei-alliansen, seier Eli.

Jubileumshelg i november

– Vi inviterer til ein stor festdag 28. november 2014. Denne dagen planleggjer vi eit seminar på dagtid og festframsyning på kvelden. Seminaret skal vera opent og gratis, men festen vil ha inngangspengar. Vi har ein festkomite som er i gang med arbeidet, fortel Eli.

Sidan 28. november er ein fredag blir landsmøtet i 2014 lagt til 29.-30. november. Landsmøtet skal i 2014 vera på Hotel Bristol i Oslo. Alle er velkomne til feiring 28. november!

Av Eva Marie Mathisen

eva.marie.mathisen@neitileu.no

JUBILEUMSSTAFETT I 2014:

På veggen for Nei til EU

I jubileumsåret legg Nei til EU ut på veggen med to festpynta bilar. Målet er å besøka flest mogleg stader for å feira folkestyret!

I perioden 11. juni til midten av oktober legg Nei til EU på veggen med to festpynta bilar.

– Vi startar i Trondheim i juni, fortel Trude Koksvik Nilsen. Ho er koordinator for stafetten på sentralt.

– Valet av dato har historiske årsaker. Det var denne dagen at kampanjestarten i 1994 markerte den lange innspurten fram til røystedatoen. Vi avsluttar i midten av oktober, truleg med lanseringa av jubileumsboka som Dag Seierstad skriv.

Trude fortel at ho er midt oppe i førebuingane av stafetten og at det allereie er mykje interesse og glød for stafetten.

– Ideen til stafetten er kopiert frå Noregs Mållags vellukka nynorskstafett som nettopp er avslutta. Dette var mållagets bidrag inn i Språkåret 2013. Det er klart det er inspirerende å høyra om korleis mållaget har fått starta opp igjen lokallag, starta nye og fått glød inn i organisasjonen.

– Mange er inspirerte og gler seg til at vi også skal ha stafett. Det lovar godt for jubileumsåret!

Vil besøka heile landet

– Vi har som målsetnad at stafetten skal besøka flest mogleg stader over heile landet, derfor har vi organisert oss med to bilar. Det er tilsette, aktivistar og styremedlemmer som skal reisa rundt. Det vil alltid vera to personar i bilen. Bilen er utstyrt med standsbukk, jubileumsmateriell og ei historisk vandrestilling, fortel ho.

Mangfoldige aktivitetar

– Mange i Nei til EU er kjempflinke til å stå på stand på martnaer og kjøpesenter. Men vi håpar at vi kan tilby fleire aktivitetar i jubileumsstafetten. Kva med å møta kommunen? Laga eit møte med lokalpolitikarane eller ordføraren om ringverknadene av EØS-avtalen i kommunen eller diskutera EØS og anbudsreglene med formannskapet?

– Kva med skulebesøk? Dette er Ungdom mot EU ekspertar på. Kva med å laga ein festkveld, ein kulturkveld for å markera dobbeltjubileumet? Halda innleiing for nei-alliansen? Inviter til ein lokal kulturkveld der de markerer at det er 20 år sidan vi vann! Inviter dei gamle heltane frå lokallaget, kulturpersonar

Over heile landet. – Vi har som målsetnad at stafetten skal besøka flest mogleg stader over heile landet, derfor har vi organisert oss med to bilar, fortel Trude Koksvik Nilsen, som er koordinator for stafetten.

FOTO: MAGNE HAGSÆTER

lokalt, nei-alliansen og alle andre som kan vera interesserte. Kjøp inn kaffe og kaker – ha det hyggeleg!

Trude blir ivrig når ho fortel om ideane til aktivitetar i stafetten og håpar fleire idear kjem opp.

Sentralt tek grovjobben

Organisasjonskoordinator Trude Koksvik Nilsen skal koordinera det heile, trekkja i tråder og ringja rundt. Sentralt har ansvar for å setja opp reiserute, laga budsjett og skaffa inntekter, utarbeida materiell til kampanjen, alt det praktiske rundt bilane og å sørgja for at det alltid er minst to personar med i bilen.

– Lokallaga har berre ansvar for å laga eit opplegg og for å skaffa overnatting til dei som reiser.

Lokallaga i fokus

Trude fortel at jubileumsstafetten kom i stand fordi styret ønskte å gjera noko for å styrkja lokalleddet i organisasjonen.

– Alle fylkeslaga i Nei til EU fungerer godt og har jamn aktivitet. Dei aller fleste fylkeslaga har nokre få aktive lokallag, men mange stader har vi ikkje lokallag, men kontaktpersonar. Nokre av desse har vore kontaktpersonar sidan 1994 eller dei vart aktive i 1994.

– Vi har ikkje vore flinke nok til å rekruttera nye kontaktpersonar lokalt. Ein del av kontaktpersonane våre nærmar seg pensjonsalderen eller så er dei allereie over i pensjonistanes

rekker. Mange gjer ein fantastisk jobb for Nei til EU og leggjer ned mykje tid og krefter i organisasjonen vår, men det er ikkje til å stikka under ein stol at nokre kontaktpersonar er slitne og ønskjer å bli skifta ut, seier ho.

– Denne kampanjen har som målsetnad å vera ein kampanje som er synleg lokalt og i så store område av landet som mogleg. Kampanjen skal styrkja lokalleddet i organisasjonen, gjenom å starta opp «sovande» lokallag, finna nye kontaktpersonar og gje eksisterande lokallag hjelp til fortsatt aktivitet. Dette er lokallaga sin stafett!

– For å setja det litt på spissen er ikkje målet å koma på trykk i VG, men å få oppslag i lokalavisene Fjuken og Bladet Vesterålen, avsluttar Trude Koksvik Nilsen.

Av Eva Marie Mathisen

eva.marie.mathisen@neitileu.no

Vil du ha besøk av stafetten?

■ Vil du at lokallaget ditt skal få besøk av jubileumsbilen?

■ Ta kontakt så ser vi om kan få det til! Du bør hugsa på at lokallaget har ansvar for å skaffa overnatting og for å laga eit opplegg.

■ Send e-post til js@neitileu.no eller ring Trude på 22 17 90 37.

Ågot Valle: EU ville ikke ha fått fredspris

■ Nobelkomiteens medlem Ågot Valle (SV) sier at EU aldri ville ha fått fredsprisen hvis hun ikke hadde blitt syk. Valle er EU-motstander og tidligere nestleder i Nei til EU. Hun ble sykmeldt i 2011 etter å ha fått slag. I 2012 kunn gjorde Nobelkomiteens leder Thorbjørn Jagland at fredsprisen skulle gå til EU. Valle var da fortsatt sykmeldt fra Nobelkomiteen.

– Hvis jeg ikke hadde blitt syk, ville EU aldri fått Nobels fredspris, sier Valle til Bergens

Tidende.

Thorbjørn Jagland og Nobel-instituttets direktør Geir Lundestad skal lenge ha ment at EU burde få prisen.

NTB

Likestilling 1

■ Det europeiske likestillingsinstituttet med base i Vilnius, lanserte i sommar ein likestillingsindeks. Indeksen er eit verktøy for å måla kor langt likestillinga har kome i dei forskjellige EU-medlemslanda.

Likestilling blir målt på ulike samfunnsområde (jobb, helse, utdanning, inntekt) og

det blir gitt poengsum etter kor langt ein er komen (1 på ikkje likestilling, 100 full likestilling). EU sjølv er på nivå 54... Indeksen er på engelsk, men er interaktiv og smart laga, slik at du lett kan trykka og leika deg med likestillingstal! <http://eige.europa.eu/content/gender-equality-index/>

Likestilling 2

■ Den europeiske kvinnelobbyen har laga ein rapport over kvinners rettar og likestilling i 30 europeiske land. Kvinnelobbyen er den eldste og breiast samansette lobbyorganisasjonen i EU, og representerer alt frå jentespeidaren til anti-porno-grupper. Lobbyen var representert med visepresidenten sin på årets kvinnekongress i oktober

i Trondheim. Rapporten «Women's Watch» finn du på heimesidene www.womenlobby.org og under publikasjonar.

VARME ORD & STIKK I SIDA

■ Standpunkt vil i dette nummeret dele ut Varme ord og Stikk i sida til:

Varme ord

Mette Nord

Nyvalgt leder i Fagforbundet

Lover å videreføre Jan Davidsens politiske linje, og klar på at Fagforbundet har skjerpet sin kritiske EU- og EØS-politikk. Kompetent dame på toppen! Vi ser fram til nært samarbeid.

Stikk i sida

Vidar Helgesen

EU-minister

Starta sitt virke med store feilskjær, og har allerede lagt seg ut med sine politiske støttespillere i Stortinget. Virker klar til å gi alt det EU peker på, uten å kreve noe tilbake. Tror han EU er et julenisseselskap? Skjerpings, Vidar. Det er NORSKE interesser du skal ivareta!

Statsfinansierte konkurranse. Samferdsleminister Ketil Solvik-Olsen er samtd i at konkurransen i postmarknaden har ein pris for skattebetalarane. På biletet sit han saman med sin komande sjef Erna Solberg.

FOTO: NATURVERNFORBUNDET

REGJERINGA VIL TREKKE TILBAKE VETO MOT POSTDIREKTIVET:

- Dyrt, dårleg og distriktsfiendtleg

– Dette blir en skattefinansiert konkurranse. Det blir dyrt, dårleg og distriktsfiendtlig, sa leiar i LO-forbundet Postkom, Odd Christian Øverland, til Dagbladet.

Motstandarane av EUs postdirektiv vann ein stor siger då det vart fleirtal på landsmøtet i Arbeidarpartiet mot direktivet i 2011, og den raudgrøne regjeringa deretter varsla EU om at Noreg ville reservere seg mot direktivet. Men etter valsigeren til Høgre og Framstegspartiet er kampen om postdirektivet i gang igjen for fullt. Regjeringa har ikkje tenkt å vente på at direktivet vert innført, men vil sende eit framlegg til ny postlov på høyring før nyttår, med sikte på å fjerne Posten sitt monopol på brevsendingar under 50 gram frå 1. juli 2014.

Dårlege erfaringar

Utanriksdepartementet oppretta i august ei «tidleg varslingsgruppe» (TV-gruppa), med deltaking frå mellom anna dei store organisasjonane i arbeidslivet. Gruppa skal gje departementa tidlegare varsel om aktuelle EUsaker og innspel til kva dei bør meine om nytt EØS-regelverk.

På eit møte i november fekk den nye EU-ministeren, Vidar Helgesen, eit kritisk innspel om EUs postdirektiv.

«EUs evaluering av postmarkedet viser at liberalisering har hatt negative konsekvenser for postmarkedet», skriv TV-gruppa i eit notat som ABC Nyheter har fått fatt i, og som dei refererte frå 21. november. Helgesen har ikkje informert Stortinget om gruppa sine merknadar til postdirektivet, og han meiner det ikkje er grunn til å ta ei ny vurdering om postdirektivet.

– Denne saken har vært vurdert i mange år, og vi har ment vårt lenge. Vi anser at her er det så klar politisk overbevisning at det ikke er grunn til å vente med konklusjonen vi hele tiden har trukket, sa Helgesen til ABC Nyheter.

Leiaren i LO-forbundet Postkom, Odd Christian Øverland, synest det er oppsiktsvekkjande at Helgesen neglisjerer åtvaringa frå TV-gruppa. Han meiner

at det ikkje held å vise til kva den førre borgarlege regjeringa meinte om postliberalisering.

– Utdfordringene til de nasjonale postselskapene har endret seg på de åtte årene som har gått, og land som har innført postdirektivet har gjort erfaringer som kan være nyttige å gjøre seg kjent med. Men denne kunnskapen har ikke Helgesen bruk for, sa Øverland til Aktuell.no 22. november.

Krev sponning

Dersom Posten mistar eineretten på brev under 50 gram vil dei få konkurranse der dei i dag tener pengar. Om dagens tilbod skal oppretthaldast vil Posten trenge statsstøtte for å kompensere for bortfallet av inntekter. Dermed vert liberaliseringa til ein skattefinansiert konkurranse.

– Det blir dyrt, dårleg og distriktsfiendtlig. Skattebetalerne må betale for en konkurranse som gjør at statseide Posten til

Odd Christian Øverland

et tapsprosjekt, sa Odd Christian Øverland til Dagbladet 1. desember.

Postkom reknar med at det er området rundt hovudstaden som er aktuelt for konkurranse. Dermed vil Posten tape inntekter, som dei i dag brukar til å krysssubsidiere den meir kostnadskevjangende brevløpinga i distrikta. For å oppretthalde tenestetilbodet med leveringsplikt og same porto over heile landet må staten gå inn med subsidiar. Alternativet er at det vert fleire dagar utan postlevering eller dyrare brev i distrikta.

– Kaka blir stadig mindre, og inntektsgrunnlaget forsvinner. Konkurrerende selskaper vil skumme fløten av markedet i Oslo-området, mens Posten må ta de ulønnsomme delene. Det er ikke mulig å hente ut positive

synergier i et fallende marked, sa Øverland til Dagbladet.

Einskapsporto og leveringsdagar

Samferdsleminister Ketil Solvik-Olsen garanterer at konkurranse ikkje skal gje dyrare porto i distrikta. For å få det til må staten betale meir til Posten. Solvik-Olsen er samtd i at det er eit tankekors at staten må betale for å sikre fri konkurranse på postmarknaden.

– Skattebetalerne betaler allerede for å sikre et visst tilbud i hele landet. Det er ingen tvil om at det har en pris, sa han til Dagbladet.

Regjeringa har varsla at talet på leveringsdagar vert kutta frå seks til fem neste år. Laurdagen vert utan vanleg postombering. Men samferdsleministeren lovar laurdagsombering av aviser.

Av Sindre Humberstet

sindre.humberstet@neitileu.no

NY MILJØRAPPORT FRA NEI TIL EU:

Norge og EU i miljøsamarbeid

– Norge spiller en viktig rolle i internasjonalt miljøsamarbeid, sier Kristine Wika Haraldsen, som har laget Nei til EUs nye miljørapport.

Rapporten «Norge og EU i internasjonalt miljøsamarbeid» gjennomgår både Norge og EUs posisjoner i internasjonalt miljøsamarbeid, med et særlig fokus på klimaforhandlingene. Den vurderer også hva slags gjennomslagskraft Norge har, holdt opp mot EUs rolle i forhandlingene.

– Norge spiller en viktig rolle i internasjonalt miljøsamarbeid. Det at Norge står utenfor EU gir oss fleksibilitet til å komme med nye initiativer, fremme ambisiøse forslag og løse opp i fastlåste situasjoner når verdens land forhandler om felles arbeid for å løse miljøproblemer, sier Kristine Wika Haraldsen.

– Klimaproblemet er akutt og verden trenger at Norge fortsetter sitt arbeid for å få på plass en internasjonal, bindende klimavtale.

Usikkerhet om fremtiden

Rapporten slår fast at EU har spilt en offensiv rolle i klimaforhandlingene så langt, men det er usikkerhet rundt hvilken rolle EU kommer til å spille i årene fremover. Det er EU-landene som i felleskap bestemmer EUs posisjoner, og svakere posisjoner vil gi EU en annen rolle i forhandlingene.

– Den økonomiske krisen gjør det vanskeligere for de landene som ønsker en progressiv miljø- og klimapolitikk. Sverige er et godt eksempel. Sveriges miljøvernminister, Lena Ek, vil skjerpe EUs reduksjonsmål til 30 prosent innen 2020, men hun sier at hun ikke kan få gjennomslag for det ettersom det ikke finnes politisk vilje for det i EU, sier Kristine Wika Haraldsen.

Norge får gjennomslag

Omtrent hundre internasjonale miljøavtaler er forhandlet fram i regi av FN siden det første miljøtoppmøtet i Stockholm i 1972, med FNs miljøprogram (UNEP) som et viktig rammeverk. Norge har hatt som mål å bidra til gode og forpliktende avtaler, og har spilt en aktiv rolle i arbeidet med flere av avtalene.

Rapporten samler Norges viktigste initiativ og gjennomslag i internasjonale miljøforhandlinger. Her er noen av de viktigste:

■ I 2011 fastsatte FNs sjøfartsorganisasjon (IMO) globale og juridisk bindende klima-

Den nye miljørapporten
«Norge og EU i internasjonalt miljøsamarbeid», skrevet av Kristine Wika Haraldsen, samler Norges viktigste initiativ og gjennomslag i internasjonale miljøforhandlinger.

FOTO: UNGDOMMA.NO

krav gjennom energieffektiviseringskrav til internasjonal skipsfart. Dette ble forhandlet fram på bakgrunn av et norsk initiativ. Norge har også foreslått å etablere et globalt kvotesystem for internasjonal skipsfart. Dette vil bidra til at et globalt utslippstak kan holdes og at sektoren kan bidra til klimafinansiering ved karbonprising.

■ Norge kom i 2011 med et forslag om strengere begrensninger på bruken av kvikksølv i Europa. I januar 2013 ble verdens land enige om en bindende, global miljøavtale for å redusere bruk og utslipp av kvikksølv. Norge har allerede et nasjonalt forbud mot kvikksølv i produkter, og utslippene fra industrien er redusert med omlag 70 prosent siden 1995.

■ Gjennom den norske naturmangfoldloven er Norge ett av få land som har gjennomført konvensjonen om biologisk mangfold på området genrøveri i vårt nasjonale lovverk. Naturmangfoldloven ble nominert til en internasjonal pris for beste lovgivning for naturmangfoldet.

■ OECD-rapporten *Environmental Performance Reviews: Norway 2011* beskriver Norge som en internasjonal «spydspiss». Rapporten slår

fast at Norge har spilt en pionerrolle i utviklingen av miljøpolitikk og har påvirket EUs miljøpolitikk i positiv retning. «Selv uten å være medlemsland i EU har Norge påvirket EUs miljøpolitikk, og har på en del områder innført tiltak som er strengere enn de EU har fastsatt.»

■ Klima- og skogprosjektet, lansert i 2007, som stiller midler til rådighet for tiltak mot avskoging i utviklingsland.

Stort ansvar på Norge

Med den handlefriheten som Norge har utenfor EU ligger det er stort ansvar på den nye regjeringen og miljøvernminister Tine Sundtoft.

– Klimaendringene er en menneskehetens største utfordringer. De må motvirkes gjennom nasjonal og internasjonal innsats og jeg gleder meg stort til å ta fatt på den jobben, sa Sundtoft dagen hun ble minister.

Kristine Wika Haraldsen ønsker Sundtoft lykke til:

– Jobben blir beintung, men det er viktigere enn noen sinne at Norge går foran, sier hun.

Av Sindre Humberstet

sindre.humberstet@neitileu.no

Kristine Wika Haraldsen
Norge og EU i internasjonalt miljøsamarbeid

Nei til EU arbeidsnotat nr. 8/2013

Ny miljørapport

Arbeidsnotat 8/2013:

«Norge og EU i internasjonalt miljøsamarbeid» av Kristine Wika Haraldsen kan lastes ned fra neitileu.no

Nei-alliansen

Kvar veke presenterer neitileu.no ein ny kommentar, skriven av ein person frå den utvida nei-alliansen. Her kan du jamvel finne kommentarar frå EU-tillhengarar som har noko meningsfullt å melde. I denne spalta kan du lese eit kort utdrag frå nokre av dei siste kommentarane. Les heile teksten på neitileu.no

Ukens skribent 49/2013:

Om suverenitetsavståelse – et dansk lærestykke

Av Helge Rørtoft-Madsen, kandidat for Folkebevægelsen mod EU til EU-parlamentsvalget 2014.

Danskene fikk ikke si sin mening om den svært inn-gripende Lisboa-traktaten i noen folkeavstemning. Det fikk en gruppe borgere til å stevne regjeringen for brudd på grunnloven. Kunne det stemme at det ikke avgis suverenitet til EU ved å tiltre Lisboa-traktaten, den mest omfattende EU-traktaten

hittil? I 2013 falt den endelige avgjørelsen, som gikk imot oss. Det mest besynderlige er at dommen ikke tar stilling til om det avgis suverenitet eller ikke?

Ukens skribent 48/2013:

En trojansk hest for det sosiale Europa

Av Roland Janssen, økonomisk rådgiver som arbeider for fagbevegelsen i Brussel

EU-kommisjonen har valgt å redde fellesvalutaen fremfor arbeidernes rettigheter. I løpet av de siste årene har EU raskt bygget opp et mektig system for «økonomisk styring» med reguleringer som «six pack» og «two pack», en ny Stabilitetstraktat og direkte inngrep fra Troikaen i kri-

seland. Dette systemet for økonomiske styring feier vekk alle sosiale institusjoner, særlig mekanismer for lønnsdannelsen og kollektive lønnsforhandlinger.

Ukens skribent 46/2013:

Stemmerettsjubileet – hva feirer vi egentlig?

Av Bodil Christine Erichsen, utdannet historiker og tidligere kvinnepolitisk leder i Oslo SV.

Jubileumsåret er snart over. Det meste har handlet om kvinner og kvinnesak. Så hva kan vi lære av denne historien i dag? Klassekamp og kjønnskamp kan fortsatt komme på kollisjonskurs. Da må vi velge. Historien viser at resultatene kommer når ulike interessegrupper

jobber for samme sak. Det er også hva som har brakt andre politiske prosjekter fram til seier, som kampen mot norsk medlemskap i EU.

Ukens skribent 44/2013:

EØS-avtalen kveler den norske samfunnsmodellen

Av Per Martin Sandtrøen, internasjonal leder av Senterungdommen.

Den norske samfunnsmodellen og velferdsstaten Norge er sammen en unikt god samfunnsmodell. EØS-avtalen truer i stadig større grad både fellesskapet og tilliten i Norge. I 2014 er det 200 år siden Norge fikk sin grunnlov. Dette er en god anledning for en debatt for hvordan vi

ivaretar fellesskapet, tilliten og arbeidsmoralen i landet. Et helt nødvendig grep vil være å reforhandle eller si opp EØS-avtalen.

EU-finansiert tenketank. Tidligere kommisjonspresident Jaques Delors på styremøte i tenketanken Notre Europe, som i stor grad er finansiert av EU-kommisjonen.

FOTO: NOTRE EUROPE

SMAKEBIT FRA NEI TIL EUS ÅRBOK 2014:

Tenketankenes tenkte tanker

Når EU-kommisjonen bruker millioner på Brussels tenketanker får den som regel svar som forventet. Det bidrar ikke til å løse eurokrisen, skriver Morten Harper i denne smakebiten fra årboka.

Det er kanskje ikke like mange tenketanker i Brussel som det er byer i Belgia, men mange er de. Tenketankene er en vesentlig del av det som gjerne kalles «Brusselboblen»; sfæren av offisielle og uoffisielle aktører i EU-hovedstaden som influerer på unionens utvikling. Mye tyder imidlertid på at mange av tenketankene for det meste er et ekko av EU-kommisjonens egne tanker. Som avisen *International Herald Tribune* skriver 14.10.2013 i en større sak om fenomenet: «It's 'go along to get along' in Brussels.»

Tenketanker og andre selvstendige forskningsgrupper fikk i fjor over 54 millioner kroner i støtte fra EU-kommisjonen. EU avviser at støtten på noen måte fordeles ut fra holdninger til EU og unionens politikk. Likevel fremgår det av retningslinjene for de som vil søke på det største støtteprogrammet at man må forklare hvordan tiltaket skal bidra til å «bringe Europa nærmere innbyggerne og oppmuntre europeisk integrasjon».

Om vi ser på støtten til alle slags aktører, NGO-er, avtegner det seg dessuten et interessant bilde: Årlig fordeler EU-kommisjonen omtrent 12 milliarder kroner til NGO-ene. Av dette går 86 prosent til organisasjoner med hovedkvarter i Brussel. «EUs støttepolitikk tar sikte på å få NGO-ene til å skifte fokus fra sine opprinnelige mål over til kommisjonens målsetninger,» heter det i rapporten *Helping Themselves* fra den selverklærte «eurorealistiske» tenketanken New Direction.

Kommisjonen i alle kanaler
International Herald Tribune beskriver en praktisk rollekonflikt som EU-kommisjonens pengedryss kan medføre: Midt i den intense budsjettkrangelen i EU på tampen av fjoråret, tok den Paris-baserte tenketanken Notre Europe kontakt med en radiostasjon i byen Nantes for å komme på lufta med sine synspunkter og svare på spørsmål. Notre Europe ønsker et mer effektivt, men også større,

EU-budsjett. Ifølge EUs egne tall mottok radiostasjonen i Nantes 650 000 kroner i støtte fra EU i fjor. Notre Europa, som ble grunnlagt av tidligere kommisjonspresident Jacques Delors, mottok over 4 millioner kroner, nesten halvparten av tenketankens budsjett.

Direktør Mark Littlewood ved britiske Institute for Economic Affairs kommenterer i *International Herald Tribune* tilfellet slik: «Det hele er surrealistisk: Mennesker som får EU-støtte snakker om hvor vidunderlig EU er og driver deretter lobbyvirksomhet for å få mer penger.» Instituttet utga i fjor en rapport om det de kaller «Euro puppets», eurovalper – som i realiteten er falske organisasjoner og grupper som fremmer EU-kommisjonens agenda.

At EU-kommisjonen harmoniserer ikke bare varer og tjenester, men også tanker, er uholdbart både politisk og filosofisk. Det skaper også et praktisk problem for EU. Et system som ikke stimulerer til utfordrende

Årboka 2014: Hvor går EU?

Nei til EUs årbok 2014 beskriver de viktigste utviklingstrekkene og konfliktlinjene i EU og går inn i debatten om alternativene til dagens union. Boken drøfter også hva dette betyr for Norge og vår egen debatt om EU og EØS. Årbok 2014 er 128 sider med analyser, bakgrunn og debatt. Medlemstilbud (inkl. porto): Kr. 225. Andre: kr 250

tenker gir heller ikke nye løsninger. Tenketankenes tanke-tomme ekko har trolig bidratt til at EU henger fast i eurokrisen. Selvsagt finnes det også andre tanker i Brussel, men de finner man primært hos grupper som ikke er på kommisjonens støtteliste, som de flittige lobbyismeovervåkerne i Corporate Europe Observatory.

«Brussels Pravda»
EU-kommisjonen dømte 2013 for «den europeiske borgerens år», med det erklærte formålet å tette det den selv kaller et «demokratisk underskudd». Kommisjonspresident Barroso og en rekke andre sentrale skikkelser har deltatt på 50 møter for «folkelig dialog» ulike steder i EU. Møtene er blitt kritisert for ikke å gi rom for grunnleggende kritiske debatter, og man kan

vanskelig si at unionens demokratiske underskudd er blitt mindre det siste året. Prisen på møterekken burde derimot kunne få enhver til å interessere seg i EUs virksomhet: 24 millioner kroner, eller nesten 500 000 per møte.

For å toppe det hele, annonserte EU-kommisjonen i juli at man ville lansere sitt eget nyhetsbyrå, for å gi et mer positivt bilde av unionen og stimulere til engasjement. Prislappen var 26 millioner kroner. Etter kraftige reaksjoner fra den internasjonale presseforeningen (IPA), som kalte initiativet for «Brussels Pravda», ble planene skrinlagt. Det er neppe noe stort savn for borgerne.

Av Morten Harper
morten.harper@neitileu.no

EØS OG SAMFERDSLE:

EU pressar jernbana og vegtrafikken

EUs jernbanepakke 4 kan føre til store konsekvensar for norsk jernbane. EUs kabotasjereglar fører til at norske transportørar vert utkonkurrerte, med sosial dumping som følgje.

2013 var året då konsekvensane av EØS-avtalen for norsk samferdsle vart synlege for alle. Av den grunn var samferdsle og EØS eit viktig tema på Nei til EU sitt landsmøte i november.

Privatisering i Storbritannia

Brian Denny frå det største britiske transportarbeidarforbundet, RMT (Rail, Maritime and Transport) innleidde for landsmøtet om konsekvensane av privatiseringa av den britiske jernbanesektoren. Han hadde ein klar appell til sitt norske publikum:

– Gjer det ikkje! Til og med dei som var for privatiseringa meiner ho har vore ei katastrofe for britisk jernbane. Jernbana har vorte dårlegare og mykje, mykje dyrare, slo Denny fast.

– Konkurransetsetjinga fungerer ikkje på nokon måtar. Det fungerer ikkje i Storbritannia, det fungerer ikkje i Frankrike.

Denny meiner konsekvensen av konkurransetsetjinga er at vedlikehaldskrav vert ignorerte og jernbana får eit stort vedlikehaldsetterslep.

– Dei privatiserte med målet om at privat sektor skulle skyte inn masse pengar. Men der er ikkje slike pengar i jernbane. Alle dei veldrevne jernbanesystema i verda er delvis subsidierte.

Brian Denny slo fast at folk elskar jernbane, men når kvaliteten går ned, då går bruken ned også.

– Det er ikkje lov å subsidiere jernbana heller, slik at dersom bruken går ned og ei linje vert ulønsam så vert ho lagt ned. Dermed satsar jernbaneselskapa berre på intercity-linjene. Dei handplukkar dei mest lønsame tenestene og resten vert lagt ned.

Denny meiner det burde vere gode moglegheiter for å hindre innføring av EUs jernbanepakke i Noreg.

– De har gode sjansar til å samle motstanden mot jernbanepakken, sa Denny til landsmøtet.

Mot jernbanepakke 4

Rolf Jørgensen, leiar i Norsk Lokomotivmannsforbund, er klar for kamp mot EUs jernbanepakke.

– Vi vil kjempe saman med dykk mot jernbanepakken, for veto og for unntak. Men det beste hadde sjølvsagt vore å verte kvitt heile EØS-avtalen, sa Jørgensen.

– Det aller største problemet med jernbanepakken er at EU tek frå medlemslanda retten

Privatisering og sosial dumping. Brian Denny (t.v.) frå det britiske transportarbeidarforbundet RMT delte erfaringane med konkurransetsetjing av britisk jernbane, og Rolf Jørgensen, leiar i Norsk Lokomotivmannsforbund, snakka om kampen mot EUs jernbanepakke.

FOTO: EIVIND FORMOE

Roger Hansen, Norsk Transportarbeiderforbund.

til å organisere sin eigen jernbanepolitikk. Det fører til eit dårlegare samordna tilbod til passasjerane, og til press på løns-, arbeids- og pensjonsvilkår for dei som arbeider innanfor jernbanesektoren.

Rolf Jørgensen ser lyst på kampen mot jernbanepakken.

– Vi har med oss LO-kongressen, som har sagt nei til jernbanepakken, og vi har med oss ei bortimot samla europeisk fagrørsla, sa han.

Jernbanepakken gjeld passasjertrafikk. Men også godstrafikken vert berørt av EU-reglar.

– Stadig meir gods vert overført frå jernbane til veg. Andelen som vert frakta med tog går ned. Kvar veke går det 3000-4000 vogntog over Svinesund, mot berre 3-4 godstog i veka over Kornsjø. Både lovleg og ulovleg kabotasje fører til at jernbanen taper denne konkurransen, sa Jørgensen.

– Dette er dårleg for miljøet og fører til fleire trafikkuulykker. Og grunnen til at vi må akseptere dette, er EØS-avtalen.

Kabotasje og sosial dumping

Roger Hansen, leiar i Norsk Transportarbeiderforbund, helsa også landsmøtet i Nei til EU. For transportarbeidarane er det frisleppet av kabotasjekøyring som er hovudutfordringa. Kabotasje vil seie at utanlandske transportfirma kan køyre gods internt i Noreg.

– Få bransjar er meir berørt av vedtak i EU enn transportbransjen, og det er jo naturleg sidan det er ein internasjonal bransje, sa Roger Hansen.

– No skal kabotasjekøyring vere avgrensa til tre turar i løpet

av ei veke. Innanfor bussturkøyring er det i praksis ingen grenser og mange seriøse transportselskap har gått konkurs. Dei kan ikkje konkurrere med utanlandske selskap som betaler sjåførane sine ned i 25 kr per time. Dette kan vanskeleg kallast noko anna enn sosial dumping.

Noreg hadde eit generelt forbod mot kabotasje, men EØS-avtalen gjorde at forbodet måtte fjernast. Konsekvensane av det kjenner norske sjåførar på kroppen kvar einaste dag.

– Eitt av dei største turbilselskapa har måtte redusere frå 220 til 80 bussar på få år. Dersom nokon lurar på kvifor NSB har problem med å finne nok bussar til «buss for tog», så er det på grunn av denne utviklinga.

Engasjerte mot EØS-direktiv

Transportarbeidarane var sterkt engasjerte også i kampen mot vikarbyrådirektivet.

– Vårt forbund stod i første rekke i kampen mot vikarbyrådirektivet, som bryt med retten til fast arbeid, eitt av dei mest fundamentale krava i fagrørsla, sa Hansen.

Den raudgrøne regjeringa innførte ei rekke tiltak for å kompensere for dei negative verknadane av vikarbyrådirektivet.

– Men arbeidsgjevarane er kreative nok til å omgå tilleggskrava i direktivet.

I 1993 fatta Transportarbeidarforbundet vedtak om EU-medlemskap, men for EØS.

– Det vedtaket står enda. Men det er nok fleire EØS-motstandarar i forbundet i dag. Spørsmålet om EU og EØS skal opp på landsmøtet vårt i januar, og eg trur nok EØS-tilhengarane får det vanskelegare denne gongen, sa Roger Hansen.

Av Sindre Humberset
sindre.humberset@neitileu.no

Kanelboller mot EU

■ EU vil stramme inn på hvor mye kanel som kan brukes i bakverk. Dermed er de norske kanelbollene og skillingsbollene truet. Bildet viser Nei til EUs styre, som ved å spise en kanelbolle hver, gjorde opprør mot EU-reglene. Også statsminister Erna Solberg reagerer, og mener

skillingsbolleforbudet viser noe av EUs svakhet.

– Man må kunne stole mer på folk, sier statsministeren til BT 3. desember.

– Iveren etter detaljregulering innen noen områder mener jeg er et problem både i EU og i norsk politikk, sier Erna Solberg.

Vil klistre Nei til EU til Ukraina

■ Under tittelen «Ukrainas beste venn» publiserte Torbjørn Wilhelmsen fra Europa-bevegelsen i Hordaland et innlegg i BT 6. desember. Han mener Nei til EU har fått en ny venn i Ukrainas president Viktor Janukovitsj (bildet). «Han gjør slik Nei til EU så gjerne vil: Holde landet på god avstand til trollet i Brussel», heter det i

kommentaren. «'Nei til EU' på ukrainsk styres av en maktelite som neppe ville ha fått karakteren Bestått på søndagsskolen». Nei til EU svarte at innlegget er «et usaklig angrep på Nei til EU i Norge. Innlegget er i beste fall kunnskapsløst, i verste fall ren hets. Wilhelmsen påstår at president Janukovitsj er Nei til EUs 'beste venn'. Hvor tar han det fra? Fra løse lufta», heter det i svaret fra Nei til EUs leder Heming Olaussen.

Høyrepopulistisk valgallianse mot EU

■ En kommentar skrevet av Simen Ekern i Morgenbladet 22. november forteller at to av de mest profilerte høyrepopulistene i Europa har slått seg sammen. Geert Wilders, som leder det nederlandske Frihetspartiet PVV, og Marine Le Pen (bildet), lederen av Nasjonal

Front i Frankrike, hadde i november felles pressekonferanse med budskapet: «Europas folk og nasjoner er truet på alle fronter. Hovedfiendene er muslimer og EU-byråkrater. Ikke alltid i den rekkefølgen», heter det i kommentaren. «Nå rir Europas nye høyrepopulistiske valgallianse videre mot Brussel og Strasbourg for å ta livet av EU».

Delselseier for Norge over EU i selstriden

■ EU kan ikke forby import av selprodukter fra Norge og tillate dem fra Grønland, slår Verdens handelsorganisasjon WTO fast. I november innkasserte Norge en delvis seier da en ekspertgruppe slo fast at EU-tiltaket

er i strid med WTOs krav til frihandel. Grønlandske inuitter får fortsatt selge selprodukter i EU, noe handelsorganisasjonen mener blir en forskjellsbehandling. – På det prinsipielle opplever vi at vi får medhold, så er det andre ting som er mer problematisk, sier statssekretær Morten Høglund (Frp) i UD til NTB.

Har ikke EU-standpunkt. Miljøpartiet De Grønne tar ikke standpunkt til EU-medlemskap, vil ikke si nei til EØS, men støtter Nei til EU i mange aktuelle saker.

FOTO: MDG

STORTINGETS NYE PARTI:

Hvor står De Grønne?

Etter årets valg har vi fått et nytt tilskudd blant partiene på Stortinget: Miljøpartiet De Grønne. Men hvor står egentlig MDG i aktuelle EU- og EØS-spørsmål?

Standpunkt har tatt en prat med MDGs representant på tinget, Rasmus Hansson.

– Vår posisjon er at vi tar stilling til eventuelt EU-medlemskap når det blir en aktuell sak, sier Hansson.

– Vi sier ikke nei til å vurdere forholdet til EU og vi sier overheadet ikke ja til medlemskap i EU, men det er en sak vi forholder oss til når den blir aktuell.

– Kan vi tolke av det at dere har aktive medlemmer både på ja- og nei-siden?

– Ja, selvfølgelig har vi det. Det har vært betydelige grupper av begge deler i partiet. Nå har vi jo fått ti ganger så mange stemmer som ved forrige stortingsvalg, og minst tre ganger så mange medlemmer, så en av oppgavene for oss nå er jo å bli kjent med det nye partiet. Jeg kan ikke forskuttere hva medlemsmassen mener. EU var jo et ikke-tema i valget, så hvilken bagasje folk hadde med seg inn, det gjenstår å se.

– Dersom en handelsavtale kan ivareta Norges behov for handel og eksport, vil dere foretrekke dette fremfor EØS-avtalen?

– Vi sier ikke nei til EØS-avtalen, men det er hovedsaklig i mangel av noe annet, forklarer Hansson.

– Ingen liker jo EØS! Europa-bevegelsen liker den ikke og heller ikke Nei til EU. Så svaret på spørsmålet er i grunnen opplagt: Ja, hvis vi kan få noe bedre så foretrekker vi det.

– Så lenge vi fortsatt har EØS-avtalen, vil MDG da bruke reservasjonsretten mer aktivt?

Her er Hansson tydelig:

– Ja, på noen områder så vil vi det, sier han.

– Vi vil også jobbe med å forbedre EØS-avtalen, både på miljø- og demokratiområdet, sammen med våre søsterpartier i EU.

Miljøbevegelsen og EU

– I Nei til EUs kandidatundersøkelse før stortingsvalget har du svart følgende på ett av spørsmålene: «På flere miljøraker er det Norge som henger etter og EU som kan være lokomotiv». Hvilke saker er det du tenker på da?

– Det er ganske unison enighet innafor miljøbevegelsen om at det er sånn, sier Hansson bestemt.

– Det helt opplagte er jo klimaområdet hvor EU tidligere har vært lokomotiv, først og fremst ved å sette mer forpliktende rammer for hvilke mål EU-land skal nå og hvordan de skal nås. De har også satt mye sterkere økonomiske og

politiske virkemidler inn for å oppnå det. Mange EU-land har hatt voldsomme utslippskutt sammenlignet med Norge. Når du skreller vekk den norske retorikken, så er Norge dårlig på nasjonal gjennomføring av klimapolitikk. Vi kutter ikke utslippene våre. De går opp! Og i nesten alle andre vestlige land så går de ned. Naturmangfold og forvaltning av ferskvannressurser er andre eksempler på områder hvor EU har vært foran Norge i løypa, forteller Hansson.

Det er tydelig at vi er inne på et felt hvor både engasjementet og kunnskapen til Hansson er betydelig. Men selv om Norge er relativt dårlig på miljøraker, er det heller ikke sånn at EU alltid klarer å følge opp:

– På en del miljøområder går EU mer systematisk til verks, og de tar et mer faglig utgangspunkt når de skal utvikle lovverk og forvaltning for natur og miljø, forklarer Hansson.

– Men så blir jo ting kvista i den politiske prosessen, så det er ikke alltid resultatet er så mye å rope hurra for.

– Det vi i Nei til EU ofte argumenterer med i miljørammen, er at står vi utenfor EU, så har vi en selvstendig stemme å benytte oss av i internasjonale

forhandlinger, og vi kan være mer ambisiøse.

– Ja, og det var jo argumentasjonen da veldig mange av miljøgrunner stemte mot EU-medlemskap i 1994, meg selv blant dem. Mange av oss har grunn til å føle oss grundig lurt. For de norske regjeringene har ikke levert på miljø for fem flate øre, og heller ikke nei-partiene. Så det er jo dilemmaet vi står i, at det faktisk ble omvendt på ganske mange viktige områder.

Ny regjering, nye kampsaker

– Den nye regjeringa har signalisert en del endringer i Europapolitikken som for oss i Nei til EU er problematiske. Den siste tiden har regjeringa blant annet irritert på seg bøndene ved å ville kutte ostetollen. Hva mener MDG om dette?

– Vi forsvarer bruk av toll for å beskytte norsk landbruk, sier Hansson.

– Vi har i programmet vårt at vi vil gå inn for prosenttoll i stedet for kronetoll, så vi støtter ostetollen. Vi har til og med en grønn fraksjon av våre søsterpartier i EU-parlamentet som har forsvart den norske ostetollen.

– EU-statsråd Vidar Helgesen har også signalisert at vetoet mot EUs postdirektiv skal trekkes

tilbake...

– Nei, det er vi ikke enige i!, kommer det kontant.

– På grunn av fagforeningenes posisjon og effekten i distriktene så synes vi det var en grei posisjon å avvise direktivet, og vi ser ikke noen grunn til å endre den.

– Og så er det datalagringsdirektivet da.

– Ja til omkamp!, sier Hansson bestemt.

– Regjeringens plattform åpner for at norske soldater kan brukes i EU-ledede operasjoner utenlands, også uten FN-mandat. Hva synes dere om det?

– Det er helt uaktuelt for oss å støtte operasjoner som ikke har FN-mandat. Om den operative ledelsen ligger under den ene eller den andre organisasjonen, om det er EU eller NATO, er et underordnet spørsmål. Vi sier nei til operasjoner uten FN-mandat.

Selv om MDG og Rasmus Hansson er enige med Nei til EU i mangt og mye, gjenstår det altså å se hvor de faller ned i spørsmålet om EU-medlemskap.

Av Tori Aarseth

tori.aarseth@neitileu.no

JUBILEUMSBOKA KOMMER I 2014:

Gjenskaper stemningen fra EU-kampen

I denne teksten gjensker Dag Seierstad stemningen fra avstemningsdagen 28. november 1994. Jubileumboka, som kommer i 2014, vil vise hele historien fram mot folkeavstemningen.

Det var helt stappfullt i Oslo Spektrum. Stemningen var oppspilt, nervøs.

Meningsmålingene viste at nei-forspranget var blitt mindre uke for uke utover høsten. Siste målinga til VG viste ja-flertall – for første gang. Om noen timer ville vi vite hvordan det var gått.

Aldri hadde det vært så mange ja-merker å se som denne dagen. Endelig viste de seg fram på gatene, ja-folket.

Spennning på valgvakene

Da var det trasig at Nei til EU-kontoret i Rådhusgata hadde vært tom for nei-merker de siste dagene. Det kom bestillinger fra alle kanter av landet, til ingen nytte... Det var bestilt «alt for mye» de siste ukene til at det var nok de siste dagene.

Hadde ja-sida fått til den siste mobiliseringa, den så mange aviser hadde spådd – og venta på? Hadde mer enn fire år med nei-jobbing likevel vært forgjeves?

Klokka nærma seg ni. Det var nedtelling til valgdagsmålinga. Det var dødsens stille i Oslo Spektrum – inntil vi alle så det vi hadde lengta etter å se i dager, uke, måneder, ja, år.

Feiret nei-seieren. Den ulidelige spenningen ble utløst og valgvaken i Oslo Spektrum feiret nei-seieren. FOTO: STANDPUNKT ARKIV

52 prosent nei – 48 ja. Da kom begeistringsbrølet!

Minuttet etter kom kalddusjen. På TV 2 ga valgdagsmålinga 50 prosent nei og 50 prosent ja. Skulle kvelden likevel bli et ulidelig antiklimaks på den enorme innsatsen land og strand rundt?

Men tvilen varte bare brøkdeler av et sekund. Så gjalla det gjennom salen «NRK, NRK, NRK...!» Det var Ungdom mot EU som slo til – med all den trass og all den seiersvilje som hadde prega så mange så lenge – langs alle fjorder, innunder alle fjell, på alle torg og gatehjørner i store og små byer, så langt dette landet strakte seg.

Resultatene kommer inn

Så kom enkeltresultatene – en stund uten klar tendens. Inntil fiskerikommunene nordpå smatt fram på storskjermen. Oppunder 90 prosent nei! Og aller viktigst: valgdeltakelsen var like høy – også den oppunder 90 prosent!

I 1972 var valgdeltakelsen ti prosentpoeng høyere i ja-land enn i nei-land. Nå var den like høy overalt! Lettelsen i Oslo Spektrum var til å ta og kjenne på. Dette måtte gå mot seier...

Og det gjorde det? Men hvordan vant vi? Og hvorfor vant vi?

Av Dag Seierstad
ds@stortinget.no

Dag trenger hjelp!

Om ett år er det tjuve år sia folkeavstemningen 28. november 1994. Nei til EU gir da ut ei godt illustrert jubileumbok om EU-kampen. Det skulle vært et fag-historisk verk, men sjukdom hindra at det kunne bli ferdig i tide.

Derfor måtte det sales om. Det blir derfor ei bok med et mer overordna blikk på EU-kampen – med meg som forfatter. Hvem sto mot hverandre disse åra? Hvordan ble det argumentert? Hvordan ble det mobilisert?

Trenger innspill

For at boka skal dekke bredden i EU-kampen – trenger jeg innspill fra mange. Boka utformes med en hovedtekst illustrert med bilder av sentrale begivenheter. Denne hovedteksten

skrives av meg. Men i yttermarginen på hver side må den lokale virksomheten speiles. Der må jeg ha hjelp.

I marginen kan det være bilder av lokale aktivister – gjerne med en bildetekst som skildrer episoder eller aktiviteter. De kan være viktige, karakteristiske, artige, gjerne sprita opp med den gode replikken. I en sånn marg er det da er plass til en tekst på 600 tegn.

■ Siden det er EU-kampen som skal skildres, er det plass også til motstanderne våre. Hvem var de lokalt?

■ Det kan også være bilder med bildetekst på under 200 tegn. Da blir det plass til to bilder i hver marg.

■ Bakgrunnsstoff til hovedteksten er også kjærkomment.

Det er sendt inn gode lokale innspill fra flere fylker, blant annet fra Rogaland, Hordaland og fra Tromsø.

■ Skildringer av hva en gjorde lokalt for å reise til den store mønstringa i Oslo 19. november, er godt stoff.

Tekstene må jeg ha raskt, seinest før 10. januar. Bildene bør vi også ha før 10. januar. Så møtes vi i jubileumboka – ei bok som skal trykkes i et opplag på 20.000!

Tekstene sendes til
Dag Seierstad
ds@stortinget.no

Bildene sendes til
Kristine Mollø-Christensen
krismoll@online.no

VIL BLOKKERE GRUNNLOVSENDRING:

EØS og selvstendigheten

EØS-avtalen endrer premissgrunnet for norsk utenriks- og sikkerhetspolitikk, ifølge statsviteren Gunnar Fermann.

«Det er videre en utfordring at det synes å være en lavere terskel for å omdefinere suverenitetsbegrepet og omskrive Grunnloven enn det er politisk vilje til å gjenskape den folkesuvereniteten og utenrikspolitiske handlefriheten som har gått tapt på grunn av at EØS-avtalen de facto har beskåret Stortingets lovgivningsmyndighet til fordel for EUs lovgivende organer.»

Slik beskriver Gunnar Fermann, førsteamanuensis i statsvitenskap ved NTNU i Trondheim, EØS-avtalen i boken *Utenrikspolitikk og norsk krisehåndtering*. Boken er en omfattende artikkelsamling med både teoretiske drøftinger og saksstudier, redigert av Fermann.

Utenriks- og sikkerhetspolitikken er formelt utenfor EØS-avtalen, og Norge har heller ikke inngått andre avtaler der vi direkte forpliktes av EUs utenrikspolitikk. Fermanns betoning av EØS-avtalen er slik sett uventet i en utenrikspolitisk sammenheng, men er godt begrunnet i hvordan avtalen innskrenker nasjonal selvråderett.

Resonnementet er at evnen til å føre en selvstendig utenrikspolitikk henger sammen med det Fermann kaller «statens interne autoritetsgrunnlag og legitimitet». Sagt på en annen måte: Intern selvråderett er en nødvendig betingelse også for uavhengighet i utenrikspolitikken.

Fermann skriver: «de mange funksjonelle koplingene som eksisterer mellom økonomi og politikk, mellom indre og ytre sikkerhet og mellom innenriks- og utenrikspolitikk, [vil] påvirke premissgrunnet for norsk utenriks- og sikkerhetspolitikk.» Han ser påvirkningen på tre nivåer:

■ Norges utenrikspolitiske handlingsrom overfor EU og EU-landene begrenses ved at lovgivningsmyndighet i realiteten er gitt EU. Det gjelder både globalt, for eksempel i konkurranse eller konflikter med EU, og direkte overfor EU eller EUs medlemsland.

■ EØS-avtalen vil dessuten forut for enhver vurdering av utenrikspolitisk handlingsrom kunne påvirke

BOK

Gunnar Fermann (red.):
Utenrikspolitikk og norsk krisehåndtering
Cappelen Damm. 2013
405 sider

hva som anses som Norges interesser, både økonomiske og andre interesser.

■ EU kan påvirke premissgrunnet for norsk utenrikspolitikk gjennom den fortløpende norske tilpassningen til EUs lovverk som skjer i henhold til EØS-avtalen.

Suvereniteten svekket

Fermann mener det kan argumenteres for at «EØS-avtalen og Schengen-regimet svekker folkesuverenitetsprinsippet som både legalrasjonell og demokratisk autoritetsforankring for den norske statens monopol på legitim utøvelse av makt i Norge (intern suverenitet).» Selv om det ikke er slik at norske myndigheter har mistet evnen til å kontrollere eget territorium eller håndheve rettsorden, påpeker Fermann, er det en grunnleggende suverenitetsutfordring at «lovgrunnet for denne rettsordenen i stigende grad er definert av en annen politisk enhet: EU.»

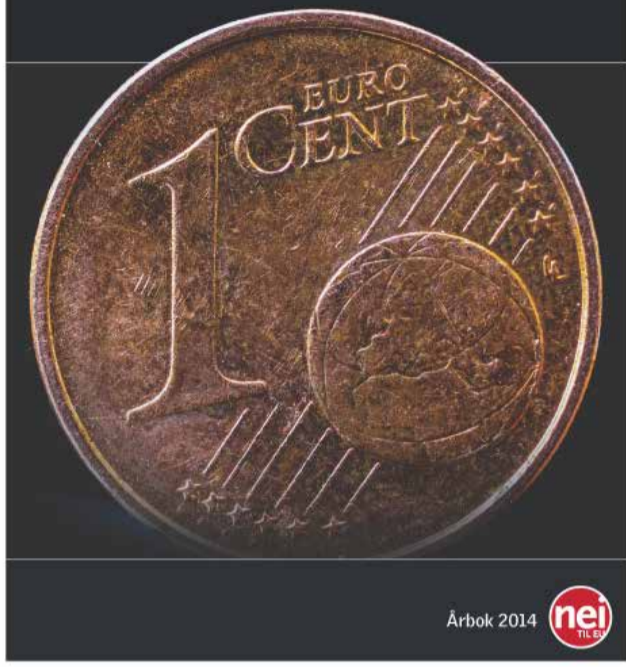
Fermann henviser blant annet til Europautredningen, Eirik Holmøyvik, Eivind Smith og Rune Slagstad. EØS-kritikken er bare et titalls sider i den over fire hundre sider tykke boken, men etableres i et av de første kapitlene som sentral for Norges utenrikspolitiske utfordringer. Selv om det aller meste av boken handler om helt andre forhold enn EU og EØS, gir den en akademisk innføring til feltet som ikke er unødvendig teknisk og er nyttig ballast å ta med i politisk debatt.

Av Morten Harper
morten.harper@neitileu.no

Publikasjoner fra Nei til EU

HVOR GÅR EU?

Får vi Euroens forente stater eller kan utviklingen snus til et nasjonenes Europa?

Årbok 2014 **nei** TIL EU

Hvor går EU? - 225,- (medlemspris)

Eurokrisen har spisset motsetningene i EU. Får vi Euroens forente stater eller kan utviklingen snus til et nasjonenes Europa? Nei til EUs årbok 2014 beskriver de viktige utviklingstrekkene og konfliktlinjene i EU, og går inn i debatten om alternativene til dagens union. Boken drøfter hva dette betyr for Norge og vår egen debatt om EU og EØS. Den inneholder også Dag Seierstads årskavalkade. 128 sider.

Handel og solidaritet - 50,-

Nei til EUs skriftserie VETT nr 1 2014 undersøker EUs handelsavtaler med tidligere koloniland (EPA), unionens relasjoner til Latin-Amerika og EUs fiskeripolitikk overfor fattige land. Heftet ser dessuten på mulige konsekvenser av de aktuelle forhandlingene mellom EU og USA om en avtale for handel og investeringer. Norges handelspolitikk og norsk bruk av handlefriheten i internasjonale fora behandles også. 64 sider.

Fiskeri og fiksfaseri - 50,-

Trenger fiskeri-Norge EØS-avtalen? Nei til EUs skriftserie VETT nr. 3-2013 imøtegår Europautredningens påstand om at EØS-avtalen har vært økonomisk gunstig for Norge. Heftet viser også at det er en myte at EØS-avtalen trengs for å sikre norsk fiskeeksport til EU. EUs nye fiskeripolitikk 2014-2020 gjennomgås. 64 sider.

EU-kontroll - 50,-

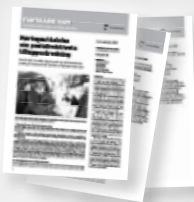
Skal Brussel styre norsk veitranport, luftfart og jernbane? Vi kjenner godt EU-kontrollen for personbiler. EU tar også styring på mange andre transportområder. VETT nr. 2-2013 har det man bør vite om EU-kommisjonens forslag til Jernbanepakke IV, problemene med kabotasjekjøring og hvordan EU vil frata flypassasjerene rettigheter. 64 sider.

Ferske faktaark

- 8-2013:** EØS-midlene
- 7-2013:** Ut av Schengen?
- 6-2013:** EØS-avtalen og Grunnloven

Aktuelle arbeidsnotat

- 10-2013:** Det endelige Stortingets syn på EU/EØS
- 9-2013:** Regjeringserklæringa og Norges forhold til EU
- 8-2013:** Norge og EU i internasjonalt miljøsamarbeid

Last ned fra Nei til EUs nettsider:
www.neitileu.no/kunnskapsbank

KONTROVERSIELL EU-MINISTER:

Vår m

Ja-kampanjesjefen. Som EU-minister skal Vidar Helgesen (i midten) ivareta norske interesser i Brussel. I 1994 skulle

Er EU-minister Vidar Helgesen vår mann i EU eller EU sin mann i Noreg? Ministeren får kjeft for å vere for ser-vil i møte med EU.

Vidar Helgesen er statsråd og stabssjef ved Statsministerens kontor, og har ansvar for EØS-saker og Noreg sitt forhold til EU. Dermed er Helgesen den første norske «europaminister», eller EU-ministeren.

– EØS-, Schengen- og de 70 andre avtalene vi har med EU, gjør EU-spørsmål til innenrikspolitikk. Politikken for å utnytte avtalene må gjøres på tvers av alle departementer. Og vi må ha en mer aktiv europapolitikk, sa den nyutnemnde EU-ministeren til ABC Nyheter 16. november 2013.

Ja-kampanjesjef

Det har vakt oppsikt at EU-ministeren vår har fortid som kampanjesjef i Høyre under EU-kampen i 1994.

– Jeg kan ikke løpe fra min CV, men er ikke her for å fremme EUs interesser. Jeg er mer opptatt av at jeg som statsråd er her for å fremme norske interesser, enn i påstander om hva man kan forvente av meg, sa Helgesen til ABC Nyheter.

– Jeg har Norges tilknytningsform til EU som grunnlag for det jeg gjør, og vil ikke reise noen debatt om EU-medlemskap. Vi skal være tydelige på våre interesser og kjempe for dem, sa Helgesen.

Informerte EU før Stortinget

I november reiste EU-minister Helgesen til Brussel for å orientere EU om den nye regjeringa sitt syn på mellom anna ostetoll og postdirektivet. Den einaste meldinga Stortinget hadde fått

var gjennom eit hasteinnkalla møte i Europa-utvalet som fleire av partia ikkje rakk å delta på. Verken Senterpartiet, SV, Venstre eller KrF deltok, og reaksjonane på hasteinnkallinga var sterke.

– Regjeringa er meir opptekne av å ha ein god dialog med Brussel enn å forsvare norske interesser, sa KrF-leiar Knut Arild Hareide til Klassekampen 22. november.

– Mi tilråding er at regjeringa fyrst kjem til Stortinget, og så reiser til Brussel – ikkje motsett, sa KrF-leiaren.

Helgesen orienterte EU om at regjeringa vil trekke tilbake reservasjonen mot postdirektivet.

– Regjeringa har igangsatt arbeidet med en ny postlov for

Mann i EU

han få Noreg inn i EU, som ja-kampanjesjef for Høgre.

FOTO: DEN NORSKE EU-DELEGASJONEN

å oppheve Postens enerett for brev under 50 gram. Lovforslaget vil bli forelagt Stortinget uavhengig av når EØS-komiteen fatter vedtak om innlemmelse av postdirektivet i EØS-avtalen, sa Helgesen i følgje NTB 22. november 2013. (Sjå også eiga sak om postdirektivet.)

Vil ta bort ostetollen

Også i ostetollsaka får Helgesen sterk kritikk. I november blei det klart at Venstre kanskje snur i ostetollsaka. Då vil det ikkje vere fleirtal for å endre tollsatsen. Men Helgesen meiner likevel at det var rett å gå til Brussel med ostetollsaka sjølv om han ikkje veit om regjeringa har fleirtal på Stortinget for å ta bort tollen.

– Regjeringa vil ha vår politikk som utgangspunkt. Det er dette vi vil byggje på både i Stortingets europautval og i EU- og EØS-fora, sa Helgesen til Klassekampen.

Noregs Bondelag reagerer sterkt på planane.

– Vidar Helgesen legger seg flat for sine venner i EU! Var det ikke norske interesser han og regjeringa skulle stå opp for likevel? spør bondelagsleder Nils T. Bjørke, i følgje ABC Nyheter 17. november.

– Vi opplever det som at Høyre og Fremskrittspartiet nå gjør knefall for EU. For å blidgjøre sine venner i Brussel er de villige til å ofre norsk matproduksjon. Det kan vi ikke akseptere, sa Bjørke.

Mageplask i Stortinget

21. november gjorde Vidar Helgesen greie for viktige EU- og EØS-saker i Stortinget. Reaksjonane frå opposisjonen var ikkje nådige. Tidlegare utanriksminister Jonas Gahr Støre meinte regjeringa er for konfliktsky i møte med Brussel.

– Vi undervurderer at alle EU-land har ei rekkje stridsaker med EU, og at det er heilt legitimt å forsvare sitt eige lands interesser, sa Støre til Klasse-

kampen 22. november.

Også Senterpartileiar Liv Signe Navarsete var kritisk til talen til Helgesen.

– I talen sin kom Helgesen fleire gonger inn på at Noreg er ein del av ein djup integrasjonsprosess i Europa. Eg vil minne om at det norske folk to gonger har sagt nei til å ta del i denne integrasjonsprosessen, sa Liv Signe Navarsete til Klassekampen.

– Per i dag er Helgesen EUs mann i Noreg, i staden for å vere Noregs mann i EU.

Bård Vegar Solhjell, utanrikspolitisk talsperson for SV, meinte regjeringa må våge å slåst meir for norske standpunkt i Brussel.

– Eg vil åtvare europaministeren mot å bli ein tilpassingsminister, sa Solhjell til avisa.

Bankinnskotsgaranti i fare

Helgesen varsla at regjeringa ønskjer å halde på den norske bankinnskotsgarantien.

Kontroversielle saker for EU-ministeren:

- Helgesen vil innføre datalagringsdirektivet og postdirektivet.
- Staten garanterer i dag for bankinnskott opp til to millionar kroner. Med bankinnskotsgarantidirektivet blir maksgrensa 100.000 euro,

omtrent 800.000 kroner.

- Regjeringa ønskjer å fjerne ostetollen. Venstre har ikkje teke endelig stilling til ostetollen og dermed er det uklart om det er fleirtal for å fjerne den.

– Et enstemmig Storting har flere ganger uttrykt sin støtte til arbeidet med å kunne vedreføre den norske garantien for bankinnskudd, sa Helgesen.

– Regjeringa vil følge utviklingen i disse forhandlingene nøye og aktivt arbeide for den norske innskuddsgarantien, sa han.

– Videre argumenterer vi sterkt for et varig unntak, samtidig som vi må kommen-

tere det vi nå vet blir drøftet om overgangsperiode.

Jonas Gahr Støre meiner det kan verte naudsynt å bruke voretten mot direktivet.

– Bankinnskotsgarantidirektivet er ei så alvorleg sak at det ikkje ligg nokon automatikk i at Noreg skal ta det inn i vårt lovverk, sa Støre til Klassekampen.

Av Sindre Humberset

sindre.humberset@neitileu.no

HOVEDSAKENE OG HØYDEPUNKTENE FRA LANDSMØTE 2013:

Dobbeltjubileum

1 Nei til EU skal ha to satsingsområder i 2014

Nei til EUs landsmøte november 2013 vedtok at organisasjonen skal ha følgende to satsingsområder i 2014. «Ja til Grunnloven og ja til folkestyre – nei til EU» og «Ja til handelsavtale – ut av EØS».

– I vedtaket om Nei til EUs arbeidsplan for 2014-2015 slo landsmøtet fast at man ønsker å arbeide for en folkeavstemning om EØS, der det norske folk skal få sin mening om denne vidtrekkende og konfliktfylte avtalen, sier Heming Olaussen, leder i Nei til EU.

– Landsmøtet vedtok at Nei til EU skal starte en debatt om dette temaet med partier og organisasjoner som deler Nei til EUs skepsis mot EØS, og sikre bred oppslutning om kravet.

Landsmøtet vedtok at Nei til EUs andre hovedsak i 2014 vil være feiringen av 20-års jubileet for nei-seieren i 1994, og å vise sammenhengen mellom 1994-seieren og 1814-jubileet.

– Under parolen ja til Grunnloven – ja til folkestyret – nei til EU, vil organisasjonen få fram at det er EU som i dag

utgjør den største utfordringen for både det nasjonale folkestyret og den nasjonale suvereniteten her til lands.

2 Jan Davidsen og Audun Lysbakken helsa Nei til EU

Nei til EU-landsmøtet hadde mange gjestar frå parti og organisasjonar, både frå Noreg og andre land. Jan Davidsen, leiar i Fagforbundet og SV-leiar Audun Lysbakken vart møtt med stående applaus, då dei helsa Nei til EUs landsmøte.

Besøket på Nei til EUs landsmøte var siste offisielle oppdrag for Jan Davidsen før han gjekk av som leiar i Fagforbundet. Han rosa Nei til EU, som den leiande krafta i nei-alliansen.

– Alliansen som Nei til EU representerer har klart å snu folket over til å fatte fornuftige vedtak. Vi treng dei breie alliansane for vårt felles samfunn. Kanskje har det aldri vore så viktig som det er no, sa Jan Davidsen.

– Nei til EU er den viktigaste informasjons- og faktaproduzenten innanfor EU- og EØS-området og den viktigaste politiske krafta for å sikre at partia stemmer som dei skal når EU- og EØS-sakene

kjem opp i Stortinget.

Jan Davidsen fokuserte også på ei av Nei til EU sine kjernesaker: kampen for folkestyret.

– Mange trur at det er olja som har lagt grunnen for samfunnet vårt. Men det er feil. Lengje før olja var det folkevald styring over naturressursane som la grunnlaget for å bygge landet. Vi må i åra framover sikre at vi har eit sterkt folkestyre, slo Davidsen fast.

Nei til EU-leiar Heming Olaussen takka Jan Davidsen, og kalla han «Velferdsstatens kvite ridder».

– Jan Davidsen har vore viktigare for Nei til EU enn dei fleste trur. Utan han hadde ikkje prosjektet «Alternativer til dagens EØS-avtale» vore mogleg, sa Heming Olaussen.

SV-leiar Audun Lysbakken lovde EØS-fokus i Stortinget.

– I anledning Nei til EUs landsmøte har SV starta ein liten EØS-offensiv mot den nye regjeringa, sa Lysbakken. Han viste til at datalagringsdirektivet ser ut til å verte eit problem for regjeringa, og at den nye regjeringa har varsla at dei vil trekke vetoet mot postdirektivet.

– Vidare har Snorre Valen har stilt

spørsmål om bankgarantiavtalen og Heikki Holmås stiller spørsmål om jernbanepakken, som kan tvinge på oss konkurranseutsetjing av jernbanen, sa Audun Lysbakken.

– Det vi har lært er at vi godt kan seie nei til EØS-direktiv, men berre dersom det står ein sterk folkerøysle bak kravet. Og der står SV skulder ved skulder med Nei til EU.

– Etter 1972 og etter 1994 vart det hevda at nei-sida vann folkerøystinga, men har tapt kvar dag etter det. Det er ingen som seier lenger. Det er ingen tvil om at den sigeren vi vann i 1994 har stor betydning. Vi står utanfor den katastrofale økonomiske og monetære unionen. Vi har utvikling i heile landet, i sterk kontrast til utviklinga berre rett over grensa i Sverige. Hensikta med EU har vore å skape ein kapitalens union. EU flyttar makt oppover i systemet og problem nedover, sa Audun Lysbakken.

3 Seier til Oppland i organisasjonscupen

Nei til EU har hatt en organisasjonscup gående fra 1. januar til 1. november.

Oppland og EØS-debatt

Denne cupen vant Oppland Nei til EU og ble behørlig gratulert og premiert på landsmøtet. Organisasjonscupen belønnet fylkeslagenes aktivitet i perioden basert på nyhetsoppslag, leserbrev og redaksjonell omtale, standsvirksomhet, avholdning av åpne møter og debatter, samt opprettelse av lokallag.

På vegne av landsmøtedelegasjonen mottok nestleder Jørn Grøtberg i Oppland Nei til EU gratulasjon og premie fra Nei til EU.

– Denne seieren har vært mulig gjennom et aktivt fylkesstyre, tillitsvalgte som har vært aktive i media med leserbrev og medieutspill. Og sist, men ikke minst, de alle aktive lokallagene i fylket. Gratulerer til alle tillitsvalgte, lokallag og medlemmer som har stått på for denne aktiviteten, sier regionssekretær Karl-Sverre Holdal.

4 Debatt og avstemninger om EØS-avtalen

Nei til EU-landsmøtets to hovedsaker ble folkeavstemning om EØS, og dobbeltjubileum i 2014. Det var størst spenning knyttet til utformingen av

vedtaket om folkeavstemning om EØS. Landsmøtet vedtok at Nei til EU skal i løpet 2014 og 2015 planlegge og starte en kampanje som har som mål en folkeavstemning om EØS-avtalen.

5 Nina Holdal vann vervekonkurransen på landsmøtet

Landsmøtetsendingene vart utfordra til å bruke ei stund i løpet av møtet til å verve nye medlemmer til Nei til EU. Utsendingene ringde og sende SMS, og klarte å få inn heile 146 nye medlemmar. Nina Holdal vart vinnar i vervekonkurransen på landsmøtet med 25 nyvervingar. På biletet får ho vervepremie av Remi Moen.

6 Amina Sewali underholdt på landsmøtefesten

Landsmøtet hadde gleden av å høyre på Amina Sewali, som blanda beatboxing med fleire ulike musikalske sjangerar. Det musikalske innslaget var av ny karakter for Nei til EU sitt landsmøte, men landsmøtedeltakarane tok mot den unge musikaren med stor entusiasme.

7 Det nye arbeidsutvalet i Nei til EU

Her er det nye arbeidsutvalet i Nei til EU. Arbeidsutvalet er leiar, to nestleiarar og ein AU-medlem. Generalsekretæren møter i AU, men har ikkje røysterrett. Frå venstre: Generalsekretær Vigdis Hobøl, nytt AU-medlem Lars Erik Hyllvang, ny nestleiar Benedikte Pryneid Hansen, attvald leiar Heming Olaussen og attvald nestleiar Eli Blakstad.

Heming Olaussen er fødd i 1949 og busett i Ramnes i Vestfold. Heming har vore leiar av Nei til EU sidan 2004. Eli Blakstad er fødd i 1962 og er busett i Sørfron i Oppland. Tidlegare statssekretær i Olje- og energidepartementet og arbeider no ved Fylkesmannen i Oppland. Benedikte Pryneid Hansen er fødd i 1982. Ho kjem frå Alta, men er busett i Oslo. Ho har vore leiar i Attac Noreg sidan mars 2010. Lars Erik Hyllvang er fødd i 1968, og kjem frå Engerdal i Hedmark. Han er leiar i Hedmark Nei til EU og er ordførar i Engerdal kommune.

8 Ungdommen på Nei til EUs landsmøte

Som vanlig stilte Ungdom mot EU med en stor delegasjon på Nei til EUs landsmøte. I tillegg til delegasjonen som Ungdom mot EU selv velger, var det også på dette landsmøtet valgt flere ungdommer som delegater fra Nei til EU-fylkeslagene.

9 Paneldebatt med dei borgarlege partia

Først på programmet på landsmøtet var ein EU- og EØS-debatt mellom samarbeidspartia Høyre, Frp, KrF og Venstre. For første gang etter stortingsvalet og regjeringsskiftet møttest representantar for dei fire samarbeidspartia til EU/EØS-utspørjing og debatt. Deltakarar var, frå venstre: Odd Jostein Sæter (KrF), Sveinung Rotevatn (V), Kristian Norheim (Frp) og Gunnar Gundersen (H). Debattleiar var Mimir Kristjansson.

Nye tider

Doktorgrad i europeisk integrasjon. Intet mindre. Det er hva ja-folkets nye leder kan skilte med. Men bevegelsen sliter.

Av Jo Stein Forbord Moen

Europabevegelse i krise. Da Europabevegelsen hadde landsmøte i juni 2013 var det en rekke kriser som møtte delegatene: Medlemsnedgang, bortfall av NHO-støtte, og leder Paal Frisvolds avgang før landsmøtet.

Da Europabevegelsen i Norge møttes til sitt 55. ordinære landsmøte på et flyplasshotell nær Gardermoen lørdag 8. juni 2013, var det mørke skyer på himmelen. Stemningen var innbitt og tidvis dystert, selv om programmet kunne lokke med både Kristin Clemet og Nikolai Astrup, organisasjonsdebatt rundt fornyelsesprosjektet «Bevegelsen mot landsmøtet 2013», og ikke minst «videohilsen fra Brussel» og «hilsen fra Paal Frisvold» (Hvorvidt de to hilsenene var én og samme sekvens, vites ikke).

Alvoret i situasjonen var ikke til å ta feil av. Årsberetningen som var sendt ut til delegatene en måned tidligere etterlot fint lite til fantasien, og ble innledet med følgende ord: «For Europabevegelsen har 2011-2013 vært preget av uro og store endringer knyttet til en krevende politisk, økonomisk og organisatorisk situasjon». At det var dette som skulle prege ja-sidas kamporganisasjon mindre enn ett år etter at Thorbjørn Jagland og resten av Nobelkomiteen i SV-eren Ågot Valles sykefravær hadde sørget for å tildele EU fredsprisen, var det nok ikke mange som hadde trodd.

Etter det som må kunne karakteriseres som en turbulent lederperiode, hadde den valgte styrelederen, Brussel-baserte Paal Frisvold – som selv vant ledervævet i kampvoting – trukket seg 4. februar 2013. «Min politikk er blitt møtt med veldig klar kritikk», forklarte Frisvold til NTB. Konkret var nok dråpen som fikk det til å renne over for mange i Europabevegelsen Frisvolds uttalte ønske om folkeavstemning om EØS-avtalen. Halvannet år tidligere, i juni 2011, hadde

hans parhest, den høyt profilerte generalsekretæren Trygve Nordby gått av, til manges overraskelse. Lite tyder på at det som utad framsto som en dynamisk duo lyktes særlig godt i bestrebelsene på å gi Europabevegelsen et sårt tiltrengt politisk og organisatorisk løft.

Tøffe tak

Landsmøtedelegatene kunne også lese i årsberetningen at Europabevegelsens sekretariat i perioden var kuttet ned til tre stillinger. Bakgrunnen var at «I tillegg til flere og uventede endringer i Europabevegelsens ledelse, er en av de mest dramatiske hendelsene at NHO ga beskjed om at de ikke lengre ville gi økonomisk støtte fra og med 1. januar 2013. Sammen med en allerede trang økonomisk situasjon medførte dette store kostnadskutt, nedbemanninger og flytting til mindre og billigere lokaler». Næringslivets Hovedorganisasjon, som helt siden årene før folkeavstemninga har vært ja-sidas hovedsponsor, hadde bevilget 2,5 millioner til Europabevegelsen i 2011, trappet ned støtten til 1,75 millioner kroner i 2012, og stengt krana helt – bidratt med kroner null – i 2013.

Ytterligere et sorgens kapittel var internkommunikasjon, framgikk det av årsberetningen. Europabevegelsens eget medlemsblad, som var vedtatt lagt ned i 2010, hadde gjenoppstått med ett nummer i 2012, «for så å bli lagt ned igjen». Bakgrunnen var kostadskutt og at «kapasiteten er for liten etter at sekretariatet ble nedbemannet». Videre bemerket organisasjonens avtroppende ledelse nøkternt i årsmøtepapirene at «i

takt med stadig minkende støtte til norsk medlemskap i EU, har Europabevegelsen mistet medlemmer». I de to årene hadde nemlig en av fire medlemmer, 25 prosent av medlemsstokken forduftet. Europabevegelsen mistet nesten tusen av sine 4.321 medlemmer, et nokså magert resultat med tanke på at EU altså ble tildelt Nobels fredspris i 2012. Hvorom allting er: Det er ingen overdrivelse å hevde at Europabevegelsen har sitt tyngdepunkt i og nær hovedstaden. De to suverent største fylkeslaga er Oslo (849) og Akershus (722), som til sammen har 1.571 medlemmer, og alene utgjør over halvparten av Europabevegelsens 3.130 medlemmer. Tredje største fylkeslag er Vestfold med 217 medlemmer. Det kan forøvrig bemerkes at i ni av landets fylker hadde Europabevegelsen færre enn 100 medlemmer i 2012.

Ny kaptein på ja-skurta

I denne krevende perioden for den organiserte ja-sida var det også behov for ny frontfigur. Etter akutt lederkrise da Frisvold trakk seg flere måneder før landsmøtet, var det delegatenes ansvar å velge ny leder etter noen måneders delt lederskap mellom Ingrid Langerud, til daglig ansatt i PR-byrået Burson-Marsteller, og Høyres stortingsrepresentant Nikolai Astrup. Valget falt på Jan Erik Grindheim, markert fagmann og forsker med europeisk integrasjon som fagfelt. Fra første stund markerte Grindheim seg som en tydelig leder. På spørsmål om han ønsker Norge inn i euro-sonen svarte han entydig «ja», men måtte samtidig medgi at «norsk deltakelse i euroen har foreløpig ikke vært diskutert

i Europabevegelsen som egen sak».

Det er ingen novise i EU-kampen som fikk landsmøtets tillit. Om man tar en titt på hva forskeren Jan Erik Grindheim har sagt og skrevet om sitt fagfelt de siste ti-tolv årene, kommer et tydelig mønster til syne. Europabevegelsens nye leder framstår, selv sammenliknet med sin forgjenger, som forholdsvis frittenkende og frittalende, og man aner konturene av en politisk aktør som ikke går av veien for både å skyte fra hofta og ta ballen på halvspretten.

Et tydelig kjennetegn ved Europaforskeren Jan Erik Grindheim i offentligheten har vært utålmodighet med henhold til norsk innlemmelse i EU. I forbindelse med 30-årsmarkeringen for EF-avstemninga i 1972, uttalte han til Universitas i september 2002 at «Studentene engasjerer seg mindre og mindre i utenrikspolitiske spørsmål», mens daværende statsminister Kjell Magne Bondevik var «uegnet som statsminister fordi han legger lokk på en politisk debatt om det viktigste for Norge, nemlig forholdet til Europa.» 1. august 2003 kunne leserne av Dagens Næringsliv lese kronikken «Gratispassasjer i EU», signert Jan Erik Grindheim, forsker ved Centre for European Studies. Der het det at «Det er ikke lenger holdbart at verdens rikeste land er egoistisk gratispassasjer på en politisk utvikling som sikrer både egne og andre lands borgere fred og frihet på et stadig mer overstatlig demokratisk grunnlag i Europa.»

På samme tid, i en artikkel kalt «Den europeiske union – fra unnfangelsen til utvidelsen»

i tidsskriftet Horisont nr. 3 2003, kom Grindheim med følgende hjertesukk: «Det er i dag slik at Norge må rette seg etter den politiske og rettslige utviklingen i EU uansett, uten at norske borgere har noen innflytelse på denne utviklingen. Dette er selvsagt en håpløs situasjon sett fra et demokratisk ståsted, men norske politikere har sett det som så viktig at norske bedrifter har fri tilgang til det indre marked i EU at grunnleggende demokratiske prinsipper har måttet vike for økonomiske interesser.» I samme artikkel advarte han fra et faglig ståsted mot bortfall av EØS-avtalen: «Dersom [...] EØS-avtalen forlanges endret av det nye EU, hvilket er meget mulig, vil Norge kunne miste denne tilknytningen til det som utvilsomt er landets viktigste handelspartner og som etter utvidelsen i 2004 vil ta imot mer enn 80 prosent av norsk eksport. Dessuten vil Norge bli satt på sidelinjen av 'en stadig tettere union mellom de europeiske folk', som har vært målet for det europeiske samarbeidet helt siden starten i 1950-årenes krigsherjede Europa.»

15. mai 2008 sto et lengre intervju med Grindheim på trykk i Dag og Tid, et intervju som i dag framstår som noe nær en klassiker. I en kommentar til at mange unge var EU-motstandere, uttalte forskeren at «Tala fortel meg at norsk ungdom er vorten nasjonalistisk». Han eksemplifiserte: «Når eg talar til studentane på universitetet om EUs indre marknad og tanken om samarbeid over landegrensene, får eg stadig tilbagemeldingar som om eg var på senioruniversitetet: 'Kva med kriminalitet og narkotika?'».

Europa bevegelsen

Ny kost Jan Erik Grindheim gikk på som leder av Europa-bevegelsen.

» Etter det som må kunne karakteriseres som en turbulent lederperiode, hadde Paal Frisvold trukket seg. Konkret var nok dråpen som fikk det til å renne over for mange i Europabevegelsen Frisvolds uttalte ønske om folkeavstemning om EØS-avtalen.

BEGGE FOTO: EUROPABEVEGELSEN

Slik Grindheim analyserte det, handlet dette om at «Ungdommen i dag er oppteken av frykt, i staden for tru og håp. Og tryggleik vert knytt til det nasjonale. Denne frykta for andre og trua på at Noreg er best til å sikra absolutt alt – frå mattryggleik til å nedkjempa kriminalitet – er sterk hjå ungdommen». På spørsmål om EU-debatten var død, svarte den nåværende lederen i Europabevegelsen som følger: «Det skal vera sikkert. Men vi som trur på prosjektet, må berre halda fram med å argumentera». Han beklaget at de føderale trekkene ved EU var vanskelig å få øye på. «Både EU-hymna og EU-flagget er diverre tona ned i den nye Lisboa-traktaten» sa han, og mente «det syner at noko av det same som skjer i Noreg, skjer i EU. EU er for feige til å lyfta fram det store føderale prosjektet». Forskeren mente «EU-kommisjonen burde stått hardare på for å få medlemslanda til å akseptera at dei ikkje lenger er nasjonalstatar, men medlemsstatar i Unionen», og tilkjennega at han mente «EØS-avtalen var meint å lura Noreg inn bakvegen, men har verka stikk motsett.» På spørsmål fra Dag og Tid om «Vil du rå ein politiskar i Noreg med ambisjonar til å verta leiar i Europabevegelsen?», ga mannen som fem år senere nettopp takk et ja til akkurat det vervet et bemerkelsesverdige svar: «Nei. Ingen norsk politiskar med ambisjonar bør tala høgt om EU-medlemskap».

Med tanke på sitatene ovenfor, som kun er å regne for toppen av verbalt isfjell, er det kanskje en fordel både for den ene og andre at Jan Erik Grindheim formelt nå har inntatt en posisjon som politisk aktør.

Stat og styring

Høgskolen i Agder (i dag kjent som Universitetet i Agder) etablerte i september 2002 et såkalt Centre for European Studies, hvis hovedoppgave var å drive tverrfaglig forskning på europeiske integrasjonsprosesser. Man kunne tilby undervisning om europeiske integrasjonsprosesser og EU på både bachelor- og mastergradsnivå, og har i flere år hatt en egen sommerskole i «European Integration» med forelesere fra hele Europa. Som førsteamanuensis ledet Jan Erik Grindheim et forskningskonsortium med en lang rekke europeiske universiteter under EUs sjette rammeprogram med tittelen *Citizens of Europe*. I tillegg til jobben som førsteamanuensis i europeisk integrasjon og timelærer ved Institutt for sammenlignende politikk ved Universitetet i Bergen, har Grindheim i perioden 2006-2013 vært redaktør i *Stat & Styring*, tidsskrift for politikk og forvaltning. Bladet kommer ut fire ganger i året, og har utvilsomt vært en plattform Grindheim har brukt til å spre sitt politiske hovedbudskap: innbitt kamp for norsk innlemmelse i EU.

Høsten 2007 skrev Grindheim på lederplass i *Stat & Styring* at Nobels fredspris ville gått til EU for lenge siden dersom den ikke ble utdelt i Norge. Forståelig nok var gleden stor da EU faktisk fikk prisen fem år senere. I desember 2012 skrev han artikkelen «Solidaritetskjempen EU», der han gjentok at det var på høy tid at Nobelprisen ble tildelt EU. To måneder tidligere hadde han skrevet en lederartikkel kalt «Nobelprisen til EU: Endelig». Kort tid senere, 18. oktober 2012, skrev han at

«Europa må våge skrittet mot tettere union om euroen skal overleve». I lederartikkelen i *Stat & Styring* 3/2013 klaget han over at EU-saken og det han kaller «Norges udemokratiske forhold til Europa» var fraværende i valgkampen 2013. Ingen kan anklage Europaforsker og redaktør Grindheim for ikke være konsekvent. I nummeret før, *Stat & Styring* 2/2013, het det på lederplass at «At ikke norsk EU-medlemskap i EU er det viktigste spørsmålet i årets valgkamp, viser bare hvor lite politikken betyr i et land hvor velgerne synes å være mer avhengig av politikerne enn politikerne er av velgerne».

Dr. i europeisk integrasjon

I 2009 tok Jan Erik Grindheim doktorgraden ved Universitetet i Bergen med avhandlingen «Stat, Region, Union: flernivåstyre i Den europeiske union». Der framgår det at han begynte å interessere seg for EU som forskningsfelt i 1994, kort tid etter folkeavstemninga. Da var han i København og jobbet med en søknad til Norges Forskningsråd om fagbevegelsens rolle «i utviklingen av et overstatlig demokrati i Europa», et prosjekt som førte fram til boka «EU: fra økonomisk fellesskap til politisk union» noen år senere. Hovedpoenget i Grindheims doktorgradsavhandling er at «EU er ikke en vanlig internasjonal organisasjon for utvikling av strategier og regimer for et bestemt funksjonelt formål, men sui generis et territorisk basert politisk system med mål av seg til å utvikle et integrert flernivåstyre mellom stat, region og union».

Opprinnelig ble doktorgradsavhandlingen innlevert

til Universitetet i Bergen på en dag som neppe var helt tilfeldig: selveste EUs 50-årsdag i 2007. Men det skulle vise seg at etter at han fikk avhandlingen i retur fra den såkalte doktorgradskommisjonen, måtte Grindheim gjøre flere endringer i innhold og struktur. Den reviderte versjonen av Grindheims doktorgradsavhandling er en interessant analyse av EUs virkemåte, og inneholder opptil flere tankevekkende konklusjoner. Som denne: «Det paradoksale [...] fra et demokratisk perspektiv, er at konflikten ser ut til å forsterkes når de politiske lederne i Europa forsøker å bevege EU fra mellomstatlig eliteprosjekt til et overstatlig masseprosjekt – eller fra en internasjonal organisasjon til en overstatlig føderasjon» (s. 27). I avhandlingen bruker Grindheim nokså konsekvent begrepet «påstått demokratisk underskudd i EU», eksempelvis benyttes begrepet hele tre ganger på side 41. Han mener EU er «en form for overstatlig styresett i grenselandet mellom internasjonal organisasjon og føderasjon» (s. 36), og blant hans konklusjoner er at «styrking av makten i det vi har kalt Unionens elitistiske organer – Kommisjonen, Rådet og Det europeiske råd – kanskje i like stor grad som mer makt til Europaparlamentet, vil kunne være med på å redusere et eventuelt demokratisk underskudd i EU» (s. 41).

Som nyvalgt leder i Europabevegelsen gjorde Grindheim det klart i Aftenposten at «jeg skal klare å fortsette som forsker og foreleser». Den skarpskodde journalisten Thomas Vermes i ABC Nyheter stilte den ferske lederne følgende høyst betimelige

spørsmål: «Ser du noe problematisk i å være forsker og aktivist på ett og samme område?» Til det svarte Grindheim at «Det er et godt spørsmål. Det er en stor utfordring. Det gjelder å holde tunga rett i munnen.» Tida vil vise om den balansen vil være praktisk mulig.

For Nei til EUs leder Heming Olaussen, med sin omfattende realkompetanse og ti års erfaring som en ledende meningsbærer i EU-debatten, dog uten doktorgrad i europeisk integrasjon, blir det nok forfriskende og interessant å diskutere europeisk integrasjon med akademikeren Grindheim, som uten omsvøp bruker begreper som «sui generis». I fagbladet *Samfunnsviteren* nr. 6-2002 skrev Grindheim, den gang som førsteamanuensis og leder ved Centre for European Studies ved Høgskolen i Agder, at «Europa er i ferd med å bli samlet under ett felles styresett». Det mente han «burde engasjere norske politikere og akademikere langt mer enn det gjør i dag», fordi i hans øyne var «utviklingen mot et Europas forente stater for alvorlig til at vi i Norge kan ha en regjering som ikke lar oss diskutere dette åpent og formidelsfritt av frykt for at spørsmålet om norsk medlemskap i EU nok en gang skal komme på dagsorden.» Til sine kolleger i det statsvitenskapelige fagmiljøet var Jan Erik Grindheims konklusjon og appell tindrende klar: «Når politikerne svikter på denne måten, burde akademikerne kjenne sin besøkelsestid.» Det er da kanskje bare rett og rimelig, og forholdsvis logisk, at Grindheim vel ti år senere selv tok på seg å aksle ledertrøya i Europabevegelsen. Siden politikerne angivelig svikter.

NY BOK FRÅ HANS OLAV LAHLUM:

Krimgåte med EEC-kampen i bakgrunnen

Forfatteren og rollefiguren. Under bokbadet på Nei til EU-landsmøtet vart Hans Olav Lahlum intervjuet av Karoline Runestad, som faktisk har ei lita birolle i den siste boka til Lahlum. Han kjenner Runestad frå før, og har late seg inspirere til å gje ho ei rolle i boka, men tilhøyrarane fekk ikkje vite korleis det gjekk med denne karakteren i boka.

FOTO: EIVIND FORMOE

Den femte krimboka frå Hans Olav Lahlum foregår i 1972, med EEC-kampen og striden om oljeressursane som bakteppe.

Lahlum var gjest i det tradisjonsrike bokbadet på Nei til EU-landsmøtet i november. Her underheldt han publikum med historier og anekdotar lauseleg knytt til temaet for kvelden. Lahlum er heilt sjølvgåande som intervjuobjekt, og tankerekken er springande, men alltid underhaldande.

– Det gjeld å ikkje gjere same tabben som ein tidlegare spansk statsminister gjorde. Han hadde gløymt å ta av seg mikrofonen då han gjekk ned frå talarstolen, og sa at «så mykje sprøyt har eg aldri sagt på ti minutt før», fortalde Lahlum.

Femte boka i serien

Boka «Kameleonmenneskene» er den femte i serien om detektivduoen K2 og Patricia. Bokserien er sett til seksti- og syttitalet, ein periode Lahlum kjenner godt frå arbeidet med mellom anna biografiane om Oscar Torp og Haakon Lie. I løpet av serien har bøkene vorte stadig meir storpolitiske. I den femte krimboka er dei i 1972, og då var det naturleg at EEC-striden ville vere eit

viktig bakteppe.

– Når bøkene kom over i syttitalet vart dei meir politiske, mellom anna på grunn av EEC-striden, at Statoil vart stifta og vi fekk kampen om oljeressursane, fortalde Lahlum.

– Syttitalet var prega av framgang og økonomisk vekst. Men det var på mange måtar framleis eit stivt og konservativt samfunn, sa han.

– Det var ei tid som var prega av mange gamle menn. Konrad Adenauer var 88 år då han gjekk av som tysk kansler i 1963. Eg har bladd i avisene frå denne tida. Av og til er dei langt framme i synet på samfunnet, men så er dei overraskande gammaldagse igjen. Men på syttitalet vart mange røter rivne opp og vi gjekk mot eit opnare samfunn.

Ei bok per år

Hans Olav Lahlum har skriva i overkant av ei krimbok per år sidan «Menneskefluene» kom ut i 2010, og bøkene er også skrivne i kvart sitt historiske år.

– Kvart år må brukast til noko. Denne boka handlar om første

halvår av 1972, så det er mogleg at det kan kome ei bok til om EEC-striden. EEC-saka er såpass bra at den ikkje berre må brukast, den må gjenbrukast, slo Lahlum fast.

Persongalleriet i bøkene er i hovudsak oppdikta, men med inspirasjon frå den verkelege verda.

– Nokre historiske personar vil ein jo kjenne att, sa Lahlum.

– Det framkom vel ein noko hissig partisekretær i Arbeidarpartiet i den første boka. Det hender av og til i det politiske livet og elles at ein treff personar som er for gode til å ikkje bruke som romanfigurar.

Klassisk krim

Det er ikkje tilfeldig at bokserien er lagt til seksti- og syttitalet. I bøker lagt til denne perioden kan historiene til dømes ha samband tilbake til andre verdskrig, utan at dei som var med under krigen er for gamle. Det opnar for mange spennande krimgåter.

– DNA-profilen var ikkje oppfunnen, så det gjev ei meir resonnerande etterforskning.

– Eg hadde eit mål om å gjenopplive den klassiske tenkjande krimmen. Ideen min var å lage ei nisje for klassisk krim, der det berre var plass til meg og ein masse lesarar.

Lahlum fortel at etterforskarparet er inspirert av Sherlock Holmes og doktor Watson.

– Ein melder skreiv at «denne Lahlum er berre ein gjenfødd Agatha Christie», og det får eg heller prøve å leve med, sa ein lattermild Lahlum, som ikkje hadde noko mot samanlikninga.

– Krimsjangeren har utvikla seg i takt med samfunnet. Før hadde du krimforfattarar som alle las, og det kom ut fire krimbøker i året. No kjem det alle slags fagkrimbøker, med journalistkrim, advokatkrim, og jamvel operakrim.

Stor suksess

Planen om å lage seg ei nisje for seg sjølv og ein masse lesarar, har slått til, kanskje i strid med forventningane.

– Forlaget foreslo eit opplag for den første boka på tusen til biblioteka og 1600 til «eventuelt

BOK

Kameleonmenneskene

Den femte boka i krimserien om K2 og Patricia. Utgjeven i 2013 på Cappelen Damm. 392 sider. Kr. 379,-

laussal». Til no har boka selt i 75 000 eksemplar. Ein kjenning sa at eg snart har fleire lesarar enn SV har stemmer, fortalde Lahlum, som nok er delt i om det er ein god ting, avhengig av om han har på seg forfattar-hatten, eller hatten som leiar i Oppland SV.

Av Sindre Humberstet

sindre.humberstet@neitileu.no

BURDE VÆRT PENSUM:

Fiskehistorier

Boken «Fiskehistorier. Hvem skal eie havet?» av Henning Røed ble lansert 28. november. Det var ei lansering jeg gjerne skulle ha vært tilstede på for å gratulere med ei bok som er høyst aktuell lesning nå! Boken vil også være aktuell som lesestoff for alle som bryr seg om ressursene på jorda, og da spesielt fisk av alle slag.

Jeg vil driste meg til å si at den burde være pensum for stortingsrepresentanter i det de blir valgt inn på Stortinget. I boken heter det: «Commiteèn for det Indre (1814-16) i Norges første frie Storting uttalte at Norge måtte stole på fiskeriene for å opprettholde sin handelsbalanse og håpet at disse ville 'forblive Norges viktigste Guldgrube'». Noe som i den videre tekst i boka bekreftes som det første Stortings klarsyn og visjon.

Forfatteren klarer på utrolig få sider å knytte båndet tilbake til fjerne tider og farvann frem til i dag og våre nære farvann. Men i denne historien får vi også smake på muligheter for fremtiden – evigheten kunne man driste seg å si.

Boka irettesetter oss som tror at vi kan en del om fisk. Det er fortsatt en del å tilegne seg av kunnskap, ikke minst er det en del sammenhenger som ikke er så innlysende, men som boka logisk forklarer.

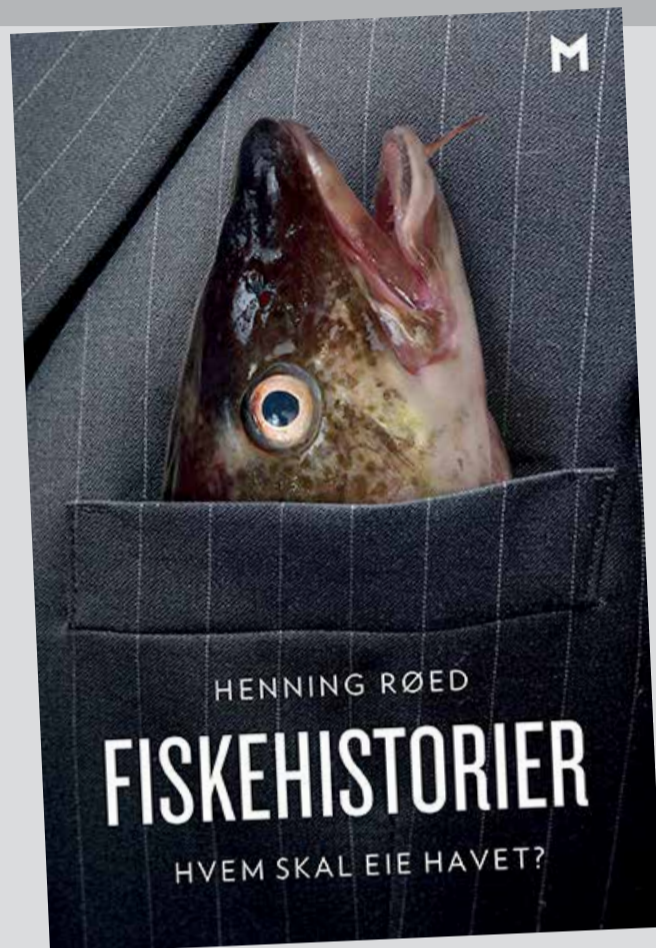
Dette er en bok for den som vil forstå litt om globalt fiske og oppdrett og ikke kan bruke flere år på å tilegne seg denne kunnskapen. Den er langtfra uttømmende, men den gir gode utvalgte eksempler som i kortversjon er med på å gi helhet.

Hvem eier fisken?

Helhet er også det inntrykket jeg sitter igjen med etter å ha lest 279 sider om tanken om hvem som eier ressursene, om noen da kan eie dem? Boken tar oss med til tidspunktet da vi fikk rettighetene til våre ressurser, fisk og olje, ut til 200 nautiske mil. Forfatteren skriver det slik: «Det bør være et tankekors at fiskerimiljøene i Ålesund, som i begynnelsen motarbeidet 200 nautiske mils sone, nå er de fremste som prøver å tuske til seg eiendomsretten til de samme fiskeresursene – ressurser som de i sin tid motarbeidet at vi skulle eie.»

Forfatteren viser oss små gløtt av den kunnskap han besitter, og det lille glimtet vekker et behov for å vite mer. Det er godt gjort. Hans skildringer om andres fisketradisjoner er gode å lese om, især for en som er opptatt av havets økologi og bærekraft. Noen begreper som «bryllupshav», «begravelseshav», begge disse fra Fiji, kan vi ta med for å pirre nysgjerrigheten. En historie om «landsbyhaien» gir et nytt bilde på hva det vil si å leve i pakt med naturen. Denne vandringen i historiske tider i fjerne farvann skaper et helhetsbilde vi kan forstå. Når det fortelles på denne

BOK

Fiskehistorier. Hvem skal eie havet?

Forfatter: Henning Røed
Utgitt i 2013 Manifest forlag
Pris kr 349,-

Henning Røed

måten gjennom boken, så sitter man igjen med en tanke: «Dette er jo innlysende, det er jo så enkelt, hvorfor er det da så vanskelig?»

Forfatteren gir oss noen svar, men ikke særlig oppløftende for de kommende generasjoner. Med mindre vi endrer retning.

Globalt perspektiv

Forfatteren tar oss med på en global og historisk reise og gir oss bilder, mange bilder, av at vi i Norge har mye å lære. Et begrep som «oljeskylapper» tas frem, og mine øyne, som jeg trodde hadde et godt sidesyn, får gjennom boka et enda bedre sidesyn og ikke minst noen ganske gode øyne i nakken! Nakkesynet på det historiske grunnlag for veien videre, befestes i boken. Bokas forfatter klarer på en fin måte å få frem en mulig vei videre for å unngå at vi i fremtiden skal tape de ressursene som er i vår varetekt.

Den helhetlige tråden i boken er ikke bare den som går fra spørsmålet om «Hvem eier fisken» og frem til den nylige dommen i Høyesterett i Volstadsaken. Den viktigste helhetlige tråden er den økologiske, fra de tidligste tider til striden om retten/eierskapet til fisken. Leseren vil sitte igjen med en

forståelse av det virkelige bildet av verdenshavene, at bestandene faktisk blir mindre. Forståelse for fiskeri og oppdrett vil også sitte tilbake i leserens opplevelse.

Forfatteren tar opp det viktigste spørsmål for oss som nasjon, hvem eier ressursene? Stortinget har flere ganger sagt at fiskeresursene er det norske folks i fellesskap. Boka viser oss det samme som mange har prøvd å få frem de siste fem år, at det er på vei til å ikke bli slik. At vi gir fra oss enorme verdier, de eneste verdier vi vil ha etter at oljen er tatt opp, uten å få noe igjen.

Boka bør leses av politikere som ikke har våknet opp av den dvalen de er i. Boka er i realiteten en real kaffekopp på sengekanten, sterk som bare sannhet kan være. Den vil merkes om du tar deg de få timene det tar å lese denne. Boka er ikke som den milde Friele-kaffen, denne kaffen er kokt om bord på en sjark ispedd litt sjødrev. Og i god feskartradisjon så serveres det sukkerbiter til. Så man kan fordøye de harde sannheter.

Bare én ting til slutt: Takk til Røed og forlaget for at dere har satt på trykk disse ordene som beskriver så godt situasjonen frem til i dag og viser at vi står ved et veiskille – at vi har et valg!

Av Rolf-Arne Nicolaisen

Leder av fiskeripolitisk nettverk i Nei til EU

HISTORIEBOKPROSJEKTET:

Mer HERB

Standpunkt fortsetter med noen flere klassiske avistegninger med tema fra EU-kampen, tegnet av Herbjørn Skogstad, bedre kjent under signaturen «HERB». Disse tegningene ble trykket i avisen Nordlys etter folkeavstemningen, den første i november 1994 og de to neste i 1995.

Smertens vei

NEI-PARADE

NEI-LANDET

KALENDER

Januar
13. januar. Hordaland skal ha studiesirkelmøte om eurokrisen med Torstein Dahle som innleder.
24. januar. Kampanjesamling for tillitsvalgte.
31. januar-2. februar. Trondheimskonferansen.
31. januar. Faglig utvalg i Nei til EU, LO i Trondheim, LO i Oslo og Sør-Trøndelag Nei til EU arrangerer seminar i forkant av Trondheimskonferansen 2014. Tema: «Fagbevegelsen og EØS».

Februar
 Fylkesårsmøter og regionale seminarer.
26. februar. Akershus Nei til EU skal ha årsmøte i Bærum.

Mars
 Fylkesårsmøter og regionale seminarer.
6. mars. Vestfold Nei til EU avholder årsmøte og åpent møte på Grønt fagsenter, Stokke.
8. mars. Nei til EU deltar i arrangementer i anledning kvinnedagen, rundt om i landet.
21.-22. mars. Hordaland Nei til EU skal ha årsmøte og seminar på Stord.
22.-23. mars. Akershus skal ha et seminar i forbindelse med dobbeltjubileet på Eidsvoll.

April
4.-5. april. Nasjonal faglig konferanse.
26.-27. april. Rådsmøte med seminar på Eidsvoll.

Mai
1. mai. Nei til EU deltar i arrangementer i anledning 1. mai, rundt om i landet.

Juni
Stafettmåned.
11. juni. Oppstart av jubileumsstafetten i Trondheim.

August
Stafettmåned.
12.-16. august. Nei til EU deltar med stand og arrangement under hele Arendalsuka.

September
Stafettmåned.
 Nasjonal kvinnekongress.
 Nasjonal studentkongress.

Oktober
Stafettmåned.
16. oktober. Vestfold Nei til EU avholder et jubileumsarrangement på Gjennestad gartnerskole «Jubileumsåret 2014 – Grunnloven 1814 og Folkets nei til EU i 1994 – Demokrati og folkestyre».

November
28. november. Jubileumsfest og seminar på 20-årsdagen for folkeavstemningen i 1994.
29.-30. november. Landsmøte i Nei til EU.

Neste Standpunkt
 Frist for innsendte bidrag til nummer 2-2014 er 5. mars.

Endepunkt

«Den siden som forsøker seg med triks og slagord vil tape»

THORBJØRN JAGLAND, Dagbladet 12. mars 1994.

KRISETILTAKA FLYTTAR MAKT TIL EU:

- Euro-krisa er ikkje over

- Nokre vil fortelje oss at euro-krisa er over, at det går framover med økonomien igjen, sa Søren Søndergaard, som er medlem av EU-parlamentet for den danske Folkebevægelsen mod EU.

Søndergaard talte for Nei til EU-landsmøtet 10. november. Han er ikkje overbevist av påstandane om at euroen er over det verste.

- Korleis kan det då ha seg at Den europeiske sentralbanken nyleg halverte renta frå 0,5 til 0,25 prosent? Kva vert det neste? At vi får pengar på kjøpet når vi går i banken for å låne?

- EUs krisemedisin er enkel. Er det krise, så skal det kuttast. Dersom kutta fører til meir krise, skal landa berre kutte enda meir, sa Søndergaard.

- Dei landa som har vorte utsett for medisinen har gått frå dårleg til verre, og frå verre til enda verre. Men media påstår at det går betre i eurosone.

Ingen lyspunkt i Spania
 Media viser gjerne til at Spania no har vekst. Søndergaard er ikkje overtydd om at Spania er på rett veg.

- I tredje kvartal i år steig Spanias bruttonasjonalprodukt med 0,1 prosent. I dei siste fem åra har økonomien skrumpet inn med 7,5 prosent. Dersom veksten held fram med same fart som i tredje kvartal i år, vil det ta nesten 20 år før Spania er oppe på det nivået dei var før krisa, sa Søndergaard.

Han viste også til at den spanske gjelda er på rekordnivå, og utgjer 92 prosent av bruttonasjonalproduktet (BNP). For eitt år sidan var gjelda på 77 prosent av BNP. Gjelda held altså fram å auke, samstundes som dei kuttar offentlege utgifter nettopp for å redusere gjelda.

- Sjølv om det skulle kome eit lite oppsving i eurosone så har nedskjeringa ført til massiv arbeidsløse og sosial naud, som vi vil slite med i fleire tiår.

Oppnår resultat
 Søren Søndergaard meiner han

Motstandar i EU-parlamentet. - Det er bruk for den norske EU-motstanden, ikkje berre i Noreg, men også i EU, sa Søren Søndergaard då han helsa Nei til EU sitt landsmøte. FOTO: EIVIND FORMØE

oppnår meningsfulle resultat frå posisjonen sin i EU-parlamentet.

- Lisboa-traktaten gir EU ein kompetanse på 40 nye område. Når meir makt vert overført til EU, så kjem også EU-parlamentet inn i bildet, sa Søndergaard.
 - EU-parlamentet har endra seg. På fleire viktige område, har EU-parlamentet no fått meir makt. Dermed vert det også Lisboa-traktaten ein demokratireform.

Søren Søndergaard ga eit døme frå då EU-parlamentet røysta over bruken av såkalla «kjøtklister». Kjøtklister kan ein bruke for å lime saman mindre kjøtbitar til større stykke. Ulempa er at ureining og bakteriar på overflata av dei små stykka kan kome inn i det samanlimte stykket.

- Kommisjonen bestemte at alle landa skulle tillate kjøtklister i maten. Men dersom meir enn halvparten av EU-parlamentarikarane var mot kjøtklister, så ville dei kunne stogge det, sa Søndergaard, og fortalde

livleg om vanskane med å samle tilstrekkeleg mange parlamentarar i salen for å få fleirtal.

- Med to stemmers overvekt vart kjøtklisteret forkasta.

EU sentraliserer makta
 Men Søren Søndergaard meiner at den styrka rolla til EU-parlamentet har ein kostnad.

- Dersom meir makt til EU-parlamentet fører til at dei nasjonale parlamenta mistar makt, er det ikkje meir demokrati, det er mindre demokrati.

Han fortel at etter Lisboa-traktaten vart innført så har vi sett den eine maktoverføringa til EU etter den andre, heilt utan traktatendringar. Etter euro-krisa oppstod har EU innført nye reguleringar i euro-sonen for å få situasjonen under kontroll.

- Desse nye lovreguleringane, kalla «Six-pack», «Two-pack», finanspakta, overfører meir makt over finanspolitikken og økonomisk politikk til EU. Målet er å få til ein «ekte» økonomisk og monetær union (ØMU). Vi har altså ikkje hatt ein ekte

ØMU til no, fortalde Søndergaard.

- Vi kan ikkje ha ei felles pengeing utan ei felles økonomisk regjering og ein felles økonomisk politikk.

Undergreiv folkestyret
 Innstrammingane for å få eurokrisa under kontroll tek makta frå dei folkevalde organa.

- Demokratiet og folkestyret vert tømt for innhald. Folkestyre vert noko vi kan vise til barna og barnebarna våre på museum.

- Folket ønskjer ikkje at EU skal bestemme alt. Denne politikken har underminert folket si tiltru til EU. Meiningsmålingar viser at seksti prosent av EU-borgarane ikkje lenger har tiltru til EU, sa Søndergaard.

- Det er bruk for den norske EU-motstanden, ikkje berre i Noreg, men også i EU. Det er også bruk for EU-motstandarar i EU-parlamentet!

Av Sindre Humberstet
 sindre.humberstet@neitileu.no